

**ODBORNÁ ŠKOLENÍ A VZDĚLÁVÁNÍ
PRACOVNÍKŮ ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY
PRO OBLAST CESTOVNÍHO RUCHU**

www.vzdelavanivcr.cz

Národní a regionální politiky a strategické dokumenty v oblasti cestovního ruchu

**Michal Kalman, Tomáš Dohnal, Zdeněk Kotulák, Jan Pavelka, Zdeněk Hamřík,
Mariana Osvaldová, Hynek Böhm**

Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s.

Praha 2007

**Národní a regionální politiky a strategické dokumenty
v oblasti cestovního ruchu**

Vydalo: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 2007
Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1, www.mmr.cz

Tato skripta byla vytvořena pro projekt „Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu“ CZ.04.1.03./4.2.00.1./0002 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Opatření 4.2., Specifické vzdělávání.

<p>Tento vzdělávací program je spolufinancován Evropským sociálním fondem (ESF) a státním rozpočtem ČR.</p>

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013	10
2.1	Obecná charakteristika	10
2.2	Vize a cíle Koncepce státní politiky cestovního ruchu 2007–2013	11
2.2.1	Strategická vize a cíle Koncepce.....	12
2.2.2	Hlavní strategické cíle rozvoje cestovního ruchu v ČR	14
2.2.3	Dílčí cíle Koncepce	14
2.3	Základní principy	14
2.4	Základní priority Koncepce.....	16
2.5	SWOT analýza rozvoje cestovního ruchu.....	20
3	Národní rozvojový plán České republiky 2007 – 2013	24
3.1	Základní charakteristika	24
3.2	Cestovní ruch v Národním rozvojovém plánu	25
3.3	Vazba cestovního ruchu na ostatní priority	26
4	Strategie propagace České republiky 2004 - 2010.....	28
4.1	Vize	28
4.2	Národní produkty	29
5	Strategie udržitelného rozvoje České republiky	32
5.1	Obecná charakteristika	32
5.2	Východiska a principy Strategie udržitelného rozvoje	33
5.3	Cestovní ruch ve Strategii udržitelného rozvoje	35
5.3.1	Současný stav v ČR.....	35
5.3.2	Strategické cíle a plnění	36
6	Strategie hospodářského růstu.....	39
6.1	Obecná charakteristika	39
6.2	Vize	39
6.3	Zaměření Strategie	40
6.4	Strategie hospodářského růstu a regionální politika	41
6.5	Naplňování Strategie hospodářského růstu	43
6.6	Cestovní ruch ve strategii hospodářského růstu.....	44

7	Státní politika životního prostředí ČR pro období 2004 – 2010	47
7.1	Základní zásady	47
7.2	Cíle v prioritních oblastech	47
7.3	Sektorové politiky	48
7.3.1	Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch.....	48
8	Politika územního rozvoje	52
8.1	Obecná charakteristika	52
8.2	Cestovní ruch v Politice územního rozvoje.....	52
9	Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy	53
9.1	Obecná charakteristika	53
9.2	Priority.....	53
10	Strategické obecné zásady Společenství pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost 2007–2013	56
10.1	Obecná charakteristika	56
10.2	Cestovní ruch ve Společenství pro soudržnost.....	57
10.2.1	Příspěvek měst k růstu a zaměstnanosti (opatření 2.1)	57
10.2.2	Podpora hospodářské diverzifikace venkovských oblastí, oblastí rybolovu a oblastí, které trpí přírodním znevýhodněním (opatření 2.2)	58
11	Evropská Ústava a cestovní ruch	60
11.1	Obecná charakteristika	60
11.2	Obsah ústavní smlouvy	60
11.3	Vymezení a cíle Unie	61
11.4	Politiky Unie	63
11.4.1	Vnitřní politika (hlava 3.).....	64
11.5	Cestovní ruch (oddíl 4).....	64
12	Lisabonská strategie.....	66
12.1	Základní charakteristika	66
12.2	Česká republika a Lisabonská strategie	68
12.3	Lisabonská strategie a cestovní ruch.....	71
13	Fondy Evropské Unie.....	75
13.1	Období 2004-2006.....	75
13.2	Období 2007-2013.....	76
13.2.1	Základní charakteristika	76
13.2.2	Podporované projekty	76

13.3	Evropské strukturální fondy a cestovní ruch.....	78
13.3.1	Obecná charakteristika.....	78
13.3.2	Regionální operační programy (ROP).....	80
13.3.3	Integrovaný operační program (IOP).....	88
14	Visegrádská 4 v oblasti cestovního ruchu	92
14.1	Základní charakteristika V4	92
14.2	European Quartet jako součást Visegrádské čtyřky	93
14.3	Mezinárodní visegrádský fond	94
15	Systém a kompetence v oblasti řízení cestovního ruchu v ČR.....	96
15.1	Stát.....	96
15.2	Kraje	97
15.3	Sdružení obcí.....	97
15.4	Obec	97
15.5	Partnerství.....	98
16	Závěr.....	100
17	Referenční seznam.....	102

1 Úvod

Cestovní ruch je průřezovým odvětvím, které zahrnuje nejrůznější služby a profese a je napojeno na mnoho dalších hospodářských činností. Má dopad na taková odvětví, jako je doprava, stavebnictví, kultura maloobchod a na četná odvětví, která vytváří produkty související s rekreací nebo poskytují služby týkající se volného času a obchodního cestovního ruchu.

Cestovní ruch se nachází vysoko v politické agendě vlády České republiky a z jeho průřezového charakteru se dá předpokládat, že tato problematika je zakotvena v celé řadě politických dokumentů.

Smyslem této publikace je sumarizace politických, koncepčních a strategických dokumentů, jež se alespoň částečně zabývají problematikou cestovního ruchu a vytvořit tak dokument zachycující politiku CR jdoucí napříč všemi dotčenými resorty. Tento ucelený přehled dokumentů přispěje čtenářům hlubšímu porozumění této problematice.

V první části dokumentu jsou popsány základní body a principy politiky cestovního ruchu zachycené v *Návru koncepcí státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013*.

Další kapitola se zabývá problematikou cestovního ruchu v *Národním rozvojovém plánu České republiky 2007-2013*, který vychází ze současné podoby návrhů nařízení ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti, jeho strategie se opírá o klíčové evropské i domácí strategické dokumenty.

Následuje kapitola nesoucí název *Strategie propagace České republiky*, jež definuje klíčové kroky vedoucí ke zvýšení atraktivity České republiky. Vizí je, aby se stala v roce 2010 destinací číslo 1 v Evropě v rámci srovnatelných zemí.

Strategie udržitelného rozvoje představuje dlouhodobý rámec pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti a východisko pro zpracování dalších

dokumentů koncepčního charakteru, tedy i pro politiku cestovního ruchu, tudíž další kapitola se zabývá tímto tématem.

Politika cestního ruchu musí být v souladu se **Strategií hospodářského růstu**, jejímž cílem je významným způsobem přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí Evropské unie. Měřeno ukazatelem HDP na jednoho obyvatele, je v silách země dosáhnout v roce 2013 průměru EU.

Další kapitola pojednává o **Státní politice životního prostředí ČR pro období 2004 – 2010**, která konstatuje, že právě kvalitní životní prostředí zvyšuje atraktivnost a tedy i konkurenceschopnost cestovního ruchu pro podnikatelské a další subjekty a vytváří tím podmínky pro zlepšení celkové kvality života obyvatel České republiky.

V další části dokumentu je popsána stručná charakteristika **Národní strategie cyklistické dopravy**, jejímž cílem je systematická podpora dopravy přátelské k životnímu prostředí, mezi které jednoznačně patří i cyklistika.

Politika územního rozvoje České republiky je nástroj územního plánování, který určuje požadavky a rámce pro konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech. Z tohoto dokumentu mj. vyplývá, že se bude podporovat rozvoj cestovního ruchu zejména v rámci vymezených rozvojových oblastí.

Další část dokumentu pojednává o vztahu cestovního ruchu a **Strategických obecných zásadech Společenství pro soudržnost**, kde je cestovní ruch chápán jako důležitá rozvojová aktivita především ve venkovských oblastech. Významná je také vazba na zaměstnanost a tvorbu nových pracovních míst, rozvoj lidských zdrojů i na podporu podnikatelských aktivit.

Následuje část, která vyzvedává základní body z oblasti cestovního ruchu v **Evropské Ústavě**, ve které se píše, že bude podporovat vytváření příznivého prostředí pro rozvoj podniků v této oblasti, a že bude podporovat spolupráci mezi členskými státy, zejména výměnou zkušeností.

Jedna z posledních kapitol popisuje postavení cestovního ruchu ve *Fondech Evropské Unie*. Krátce budete seznámeni s první vlnou 2004–2006 a hlouběji pak se druhou vlnou Strukturálních fondů (2007–2013), kde cestovní ruch je jeden ze silných nástrojů mající potenciál zvýšit konkurenceschopnost České republiky potažmo krajů, města a obcí.

V poslední části dokumentu je přiblíženo fungování *European Quartet*, což je platforma vytvořená speciálně pro odvětví cestovního ruchu v rámci spolupráce středoevropských zemí tzv. *Visegrádské čtyřky* (České republiky, Slovenska, Maďarska a Polska).

Předložená publikace je určena především pro účastníky vzdělávacího kurzu „Národní a regionální politiky a strategické dokumenty v oblasti cestovního ruchu“, který je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky v rámci projektu Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu. Může však sloužit i široké veřejnosti pro přehled a k získání základních informací v politice cestovního ruchu a jejich strategických dokumentech.

2 Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013

2.1 Obecná charakteristika

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013 (dále jen „Koncepce“) navazuje na Koncepci státní politiky cestovního ruchu na období 2002 – 2007. Dne 5. 1. 2005 usnesením č. 23 schválila vláda ČR materiál "Postup realizace a aktualizace Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice do roku 2006". Tím byla aktualizována a zkrácena platná Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2002 - 2007. V rámci tohoto usnesení rovněž vláda ČR uložila ministroví pro místní rozvoj předložit návrh nové Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007 - 2013 do 31. 12. 2006.

Aktualizovaná Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice do roku 2006 byla zpracována také v souladu a za použití významných mezinárodních dokumentů, a to zejména dokumentu Evropské komise ze dne 23. listopadu 2002 „Working together for the Future of European Tourism“, ve kterém Komise identifikovala pět klíčových oblastí (informace, vzdělávání, kvalita, udržitelný rozvoj a nové technologie), na jejichž podporu by se měly členské státy v budoucnosti zaměřit a koordinovat státní politiku cestovního ruchu.

Ke zpracování aktualizace Koncepce vedlo ministerstvo pro místní rozvoj několik dalších důvodů. Tím hlavním byla skutečnost, že se Česká republika stala dne 1. května 2004 plnoprávným členem Evropské unie a bylo nutné reagovat na novou situaci. Tato aktualizace byla zpracována pouze do roku 2006, a to s ohledem na existující programovací období Evropské unie. V roce 2007 bude zahájeno nové programovací období a již dnes probíhá příprava aktivit a finančního plánu EU na dalších sedm let, tj. 2007 – 2013.

Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2002 – 2007, resp. její aktualizace do roku 2006" formuluje dlouhodobé **základní cíle státní politiky v oblasti cestovního ruchu**, jimiž jsou v obecné rovině především:

- zvýšení konkurenceschopnosti a ekonomického přínosu odvětví cestovního ruchu,

- snížení nezaměstnanosti,
- rozvoj regionů,
- rozvoj malého a středního podnikání.

2.2 Vize a cíle Koncepce státní politiky cestovního ruchu 2007–2013

Úlohou vlády České republiky je posilovat podnikatelskou odpovědnost také v oblasti politiky cestovního ruchu jako podstatné sféry v hospodářské politice vlády, a tím zlepšovat rámcové podmínky pro ekonomiku cestovního ruchu a zvyšovat konkurenceschopnost celého odvětví cestovního ruchu. To znamená, že *vláda vytvoří podmínky pro rozvoj cestovního ruchu*.

K hospodářsko-politickým cílům vlády ve vztahu k odvětví cestovního ruchu náleží vedle *daňové politiky* zejména podpora malým a středním podnikatelům, *zlepšení infrastruktury* cestovního ruchu, *řešení a překonání strukturálních změn a regionálních disparit*. Jde tedy především o zvýšení konkurenceschopnosti sektoru cestovního ruchu a celého hospodářství. Dalším nezanedbatelným cílem je cílené snížení administrativní zátěže rozvoje podnikání v cestovním ruchu.

Jedním ze základních posláních státní politiky cestovního ruchu je *podpora jeho marketingu*. Právě obchodní strategie má vést k prezentaci České republiky v zahraničí jako dovolenkové a turisticky atraktivní země. O uvedenou úlohu se zejména stará Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism (dále jen „CzechTourism“). CzechTourism přenáší svoji zkušenost na zahraničním trhu zároveň i do nadregionálního domácího marketingu, aby cestování domácích občanů v České republice udělal reklamou. Toto je relativně nový úkol, který může přinést výsledky v delším časovém horizontu.

Se stoupáním výkonů malých a středních podnikatelů sleduje ministerstvo pro místní rozvoj následující cíle:

- Zlepšení kvality produktů cestovního ruchu.
- Zvýšení kvalifikace zaměstnanců v cestovním ruchu.
- Ukázat hospodářské potenciály vybraných segmentů a dát nabízejícím podněty k jejich zpřístupnění.

- Dosažení vyššího stupně stability v cestovním ruchu.
- Programové financování pro řešení problémů.
- Environmentální.

Politika cestovního ruchu v České republice spočívá v mnohostranné podpoře mnoha turisticky významných subjektů a aktivit. K tomu je zapotřebí jasných představ o tom, jak a co politika cestovního ruchu může ovlivnit, tzn. stanovit její strategické vize a cíle.

2.2.1 Strategická vize a cíle Koncepce

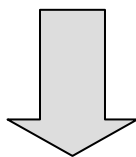
Česká republika disponuje historickým, přírodním a kulturním potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství, v zemi se nachází množství historických, kulturních a technických památek, včetně památek zapsaných do seznamu UNESCO. Tento potenciál však v současnosti není zcela využíván, což je způsobeno především nedostatečnou infrastrukturou a nízkou kvalitou základních i doplňkových služeb cestovního ruchu, ale také problémy spojenými s kvalitou a kvalifikovaností pracovní síly, která v tomto odvětví působí. Prozatím podstatným faktorem, ovlivňujícím vyváženost cestovního ruchu v ČR je jeho výrazná koncentrace do hlavního města Prahy.

Vzhledem k tomu, že cestovní ruch patří k odvětvím s výrazným podílem na zaměstnanosti, je jeho rozvoj spojen s tvorbou nových pracovních míst, čímž přispívá ke snižování nezaměstnanosti a řešení problémů na ni navazujících.

Rozvoj cestovního ruchu České republiky pomocí moderních produktů cestovního ruchu vycházejících ze sociokulturních specifík regionů, jejich přírodního bohatství a historického, kulturního a technického dědictví, přispěje k socioekonomickému rozvoji regionů, který je zároveň šetrný vůči přírodním a jiným zdrojům, které jsou předmětem zájmu odvětví cestovního ruchu.

Strategická vize a cíle pro cestovní ruch v České republice vycházejí z toho, že hospodářství cestovního ruchu právě v České republice je do značné míry založeno na podnikání, především na malém a středním podnikání. Z toho také vychází systém priorit a podpůrných opatření. Politika podpory cestovního ruchu je v České republice uplatňována jak na národní, tak na krajské i obecní úrovni.

Základní strategická vize cestovního ruchu pro období 2007 – 2013

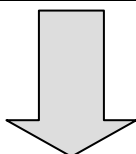

Destinace Česká republika – jednička v srdci Evropy

Strategická vize cestovního ruchu pro období 2007 - 2013 představuje Českou republiku jako destinaci:

- s pozitivní mezinárodní image;
- mající vysoce kvalitní a konkurenceschopné produkty a služby;
- nabízející turistické zážitky, které naplní zákazníkovo očekávání pokud jde o přátelství, kvalitu životního prostředí, rozdílnosti mezi kulturami; bezpečnost (při cestování, pobytu, aktivitách);
- disponující značným kulturně historickým potenciálem;
- generující národní a regionální příjmy;
- zajišťující účinnou ochranu životního prostředí;
- zajišťující atraktivní pracovní příležitosti v cestovním ruchu;
- zajišťující osobám pracujícím v cestovním ruchu vzdělávání a rozšiřování si schopností a vědomostí pomocí vzdělávacích programů;
- s funkční organizační strukturou;
- respektující a podporující kulturu v celé její šíři;
- respektující hlediska veřejného zdraví občanů ČR.

Globální cíl Koncepce

Globálním cílem (posláním) politiky cestovního ruchu je zvýšení ekonomické výkonnosti cestovního ruchu využitím a dalším rozvojem dostupného potenciálu a tím docílit zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni, při respektování zájmů ochrany přírody a krajiny a dalších složek životního prostředí.

2.2.2 Hlavní strategické cíle rozvoje cestovního ruchu v ČR

- Posílení postavení cestovního ruchu v národním hospodářství (růstu absolutní výše HDP vytvořeného cestovním ruchem, zvýšení zaměstnanosti v cestovním ruchu, podpora podnikání především MSP v cestovním ruchu).
- Růst konkurenceschopnosti cestovního ruchu České republiky v evropském prostoru (měřený mj. růstem výdajů zahraničních turistů v ČR).
- Růst objemu pobytového cestovního ruchu v České republice (včetně růstu objemu domácího cestovního ruchu).
- Zachování kvality přírodního prostředí a složek životního prostředí, jež jsou v oblasti cestovního ruchu využívány a mohou být rozvojem cestovního ruchu ovlivněny.

2.2.3 Dílčí cíle Koncepce

- Udržitelné využití přírodního potenciálu krajiny jako (nezbytné) podmínky pro zvýšení její atraktivnosti pro cestovní ruch.
- Zvýšení dostupnosti kulturních a přírodních památek využívaných cestovním ruchem a jejich udržování.
- Rozvoj environmentálně šetrných forem cestovního ruchu jako možností pro rozvoj udržitelného cestovního ruchu, zejména (nejen) v environmentálně významných oblastech.
- Rozvoj lidských zdrojů a podpora metod a nástrojů pro rozvoj cestovního ruchu.

2.3 Základní principy

K realizaci vize a strategických cílů je zapotřebí dodržení 3 základních principů, a to:

- 1) Růst a rozvoj cestovního ruchu v celé České republice musí vycházet především ze strany soukromého sektoru za vhodné podpory ze strany státu, krajů a obcí.
- 2) Základním úkolem politiky cestovního ruchu je stanovení konsistentního rámce dobře vybraných činností, které postihnou veškeré příslušné oblasti aktivit vlády, pomocí nichž bude zajištěn udržitelný rozvoj, především prosperita podnikání, inovací a investic v cestovním ruchu, udržitelné využívání zdrojů, ochrana kulturního a přírodního dědictví, posilování partnerství a účinná ochrana ŽP (jako důležitého zdroje pro CR)
- 3) Vláda musí zastávat důležitou doplňkovou úlohu v rámci podpory zlepšování podnikatelských kapacit v oblasti cestovního ruchu, které jsou ve větší míře zastoupeny malými a v menší míře středními podnikateli. Při realizaci tohoto principu by měl být přímý zásah veřejného sektoru, tedy státu, do cestovního ruchu omezen pouze na ty oblasti, které představují jasné selhání trhu a tyto situace řešit zejména pomocí konsultačních aktivit a partnerské spolupráce.

Určité změny ve státní politice, které jsou vyžadovány pro uvedení navrhované strategie v činnost, jsou spatřovány v realizaci politiky cestovního ruchu prostřednictvím ministerstva pro místní rozvoj, krajů, státních a regionálních agentur pro cestovní ruch a rovněž využitím principu partnerství, tj. ve společné spolupráci se zástupci podnikatelů, především však s profesními společenstvími, která sdružují odborníky – podnikatele z celé republiky. Partnerství se očekává i na úrovni krajů, turistických regionů, obcí a až na úrovni jednotlivých podnikatelů a nestátních neziskových organizací. Efektivita a účinnost, se kterou budou vyžadované změny předvídaný, řízeny a realizovány, bude rozhodovat o budoucím úspěchu cestovního ruchu v České republice jako sektoru investičních příležitostí, inovací a podnikání, a zároveň jako nástroj státního sociální a ekonomického rozvoje.

Změny by se tedy měly týkat sestavení nového rámce politiky cestovního ruchu a stanovení souvisejících činností, které zajistí silné, soběstačné, prosperující, inovační a na zákazníky zaměřené podniky v cestovním ruchu. S tím úzce souvisí permanentní sledování a následné zlepšování podnikatelského prostředí, včetně přípravy legislativních návrhů.

Další změnu je možné spatřovat v samotném odvětví cestovního ruchu, který by se měl podílet a reagovat na změny v potřebách zákazníků, a to jak zahraničních, tak domácích, a poskytovat každému z nich produkty, služby a zážitky, které překonají jeho očekávání.

2.4 Základní priority Koncepce

Východiskem jsou koncepce cestovního ruchu ve vyspělých evropských zemích, které spočívají v podpoře 4 následujících pilířů, a to:

Tvorba **vlastních** konkurenceschopných **turistických programů a produktů (rozvojová priorita 1)**, založených především na jejich atraktivnosti, jedinečnosti a neopakovatelnosti. Programy a produkty by měly šetrným způsobem využívat přírodních atraktivit, kulturní, historické a dalších objekty (tak aby jejich hodnota byla zachována i pro budoucí generace), a to v návaznosti na společenské aktivity, které by měly být provázány ve smyslu atraktivita – služba, příroda – společnost, měly by být zacíleny na určitý konkrétní typ návštěvníků a neměly by nijak výrazně zatěžovat životní prostředí.

Nezbytným předpokladem pro tvorbu a realizaci těchto programů a produktů je existence kvalitní **základní a doprovodné infrastruktury a služeb cestovního ruchu (rozvojová priorita 2)**, na jejichž výstavbě a zejména modernizaci či rekonstrukci a provozu se budou největší měrou podílet malí a střední podnikatelé se znalostí konkrétního prostředí, kteří budou ke své činnosti potřebovat cílenou podporu.

Aby bylo možné turistické produkty a programy vytvořit a úspěšně je nabízet (prodávat), je nutné pro ně připravit odpovídající **marketingovou podporu (rozvojová priorita 3)**, tedy zejména reklamu, propagaci, distribuci a prodej, za kterou stojí aktivní činnost **lidského potenciálu** (aktérů cestovního ruchu), a to na národní a regionální úrovni.

Celý postup přípravy a tvorby turistických programů a produktů je důležité založit na pružně fungující existenci (zakládáním) nezbytné **organizační struktury cestovního ruchu (rozvojová priorita 4)**, s jasně vymezenými kompetencemi, to jak na regionální, tak nadregionální úrovni. Je zde počítáno zejména s odbornou veřejností - odbornými sdruženími profesionálů, asociacemi a svazy. V rámci této priority (sdružení podnikatelů a veřejné

správy, poskytování informací – turistická informační centra, činnost regionálních organizací cestovního ruchu, statistika cestovního ruchu, apod.) je nezbytná i finanční participace na činnosti uvedených institucí v zájmu vytvoření optimálních podmínek k respondenci a tím zisku rigorózních dat. S tímto posláním úzce souvisí zkvalitnění fungování správních orgánů a krizového managementu v oblasti cestovního ruchu v ČR. Specifickou oblastí zájmu bude podpora turistických klastrů.

Rozdíly mezi jednotlivými programovými dokumenty jsou potom závislé především na dosaženém stupni vlastní úrovně a výkonnosti sektoru cestovního ruchu na jedné straně, na straně druhé pak v úrovni jeho organizačního zajištění, národní propagace a marketingu na straně druhé.

V tomto kontextu mezinárodního srovnání stavu rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu ČR, v souladu se stanovenými cíly a opatřeními minulých Koncepcí státní politiky cestovního ruchu ČR z let 1999 a 2002 - 2006, v souladu s aktuálními národními programovými dokumenty České republiky (NRP na léta 2007-2013, Strategie regionálního rozvoje ČR, Politika územního rozvoje, návrhy IOP, ROP a dalšími relevantními operačními programy na období 2007-2013), jakož i v souladu s výsledky širokých diskusí mezi MMR a nejvýznamnějšími regionálními aktéry v oblasti cestovního ruchu (zejm. Komise rady Asociace krajů ČR pro cestovní ruch, Asociace turistických regionů ČR) jsou pro období 2007-2013 navrhovány následující priority a opatření pro podporu cestovního ruchu.

Priorita 1: Podpora tvorby konkurenceschopných národních a regionálních produktů cestovního ruchu

- Opatření 1: Podpora tvorby nosných národních produktů cestovního ruchu
- Opatření 2: Podpora tvorby specifických regionálních produktů cestovního ruchu (např. kongresový a incentivní cestovní ruch, poznávací cestovní ruch (města a historické památky, přírodní krásy a zajímavosti), hory, letní rekreace u vody, venkovský cestovní ruch a vinařský cestovní ruch, pěší turistika a cykloturistika, wellness, lázeňství) šetrných vůči životnímu prostředí

Priorita 2: Podpora budování a zkvalitňování infrastruktury a služeb cestovního ruchu

- Opatření 1: Rekonstrukce a výstavba kvalitní základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

- Opatření 2: Podpora rekonstrukce kulturně-historických památek a zachování přírodních lokalit využívaných pro cestovní ruch s akcentem jejich sekundárního využití
- Opatření 3: Zkvalitňování služeb cestovního ruchu
- Opatření 4: Podpora šetrných forem cestovního ruchu

Priorita 3: Marketingová podpora cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů

- Opatření 1: Marketingová podpora (propagace) cestovního ruchu na mezinárodní, národní a regionální úrovni včetně podpory prodeje produktů cestovního ruchu, zejména zvýšení účinnosti zahraniční prezentace České republiky jako významné turistické destinace na světovém trhu cestovního ruchu
- Opatření 2: Zkvalitnění statistiky a informací o cestovním ruchu (výrazné zlepšení kvality a obsahu lokální a regionální statistiky cestovního ruchu ve spolupráci s Krajskými úřady a ČSÚ, zavedení regionálních satelitních účtů cestovního ruchu, vybudování národního informačního a rezervačního systému cestovního ruchu)
- Opatření 3: Zkvalitňování vzdělávání a přípravy lidských zdrojů v cestovním ruchu, podpora výzkumu, vývoje a inovací v cestovním ruchu

Priorita 4: Podpora budování a vytváření organizační struktury cestovního ruchu

- Opatření 1: Podpora zakládání a činnosti organizací cestovního ruchu na regionální a lokální úrovni
- Opatření 2: Podpora činnosti turistických informačních center
- Opatření 3: Podpora spolupráce mezi veřejným a podnikatelským sektorem, neziskovými organizacemi a profesními a zájmovými sdruženími v cestovním ruchu
- Opatření 4: Zkvalitnění fungování správních orgánů a krizového managementu v oblasti cestovního ruchu v ČR

Strategický rámec Koncepce

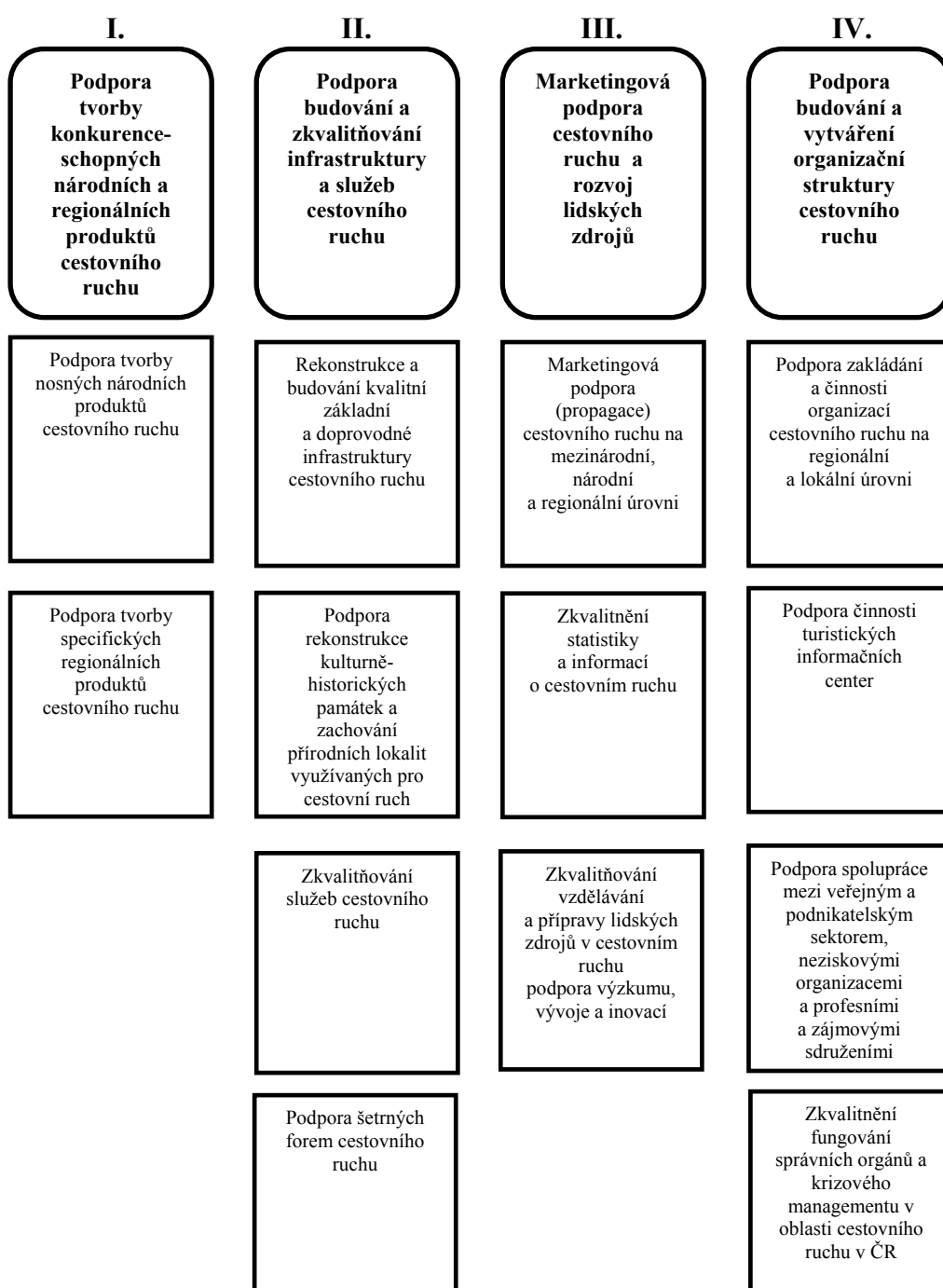
Strategická vize

Destinace Česká republika – jednička v srdci Evropy

Globální cíl

Posláním politiky cestovního ruchu je zvýšení ekonomické výkonnosti cestovního ruchu využitím a dalším rozvojem dostupného potenciálu a tím docílit zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví cestovního ruchu na národní i regionální úrovni, při respektování zájmů ochrany přírody a krajiny a dalších složek životního prostředí.

Hlavní strategické cíle

2.5 SWOT analýza rozvoje cestovního ruchu

Turistická nabídka a financování cestovního ruchu	
<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Výhodná geografická poloha z pohledu zahraničního cestovního ruchu ⇒ pestrost zastoupených typů krajiny vhodných pro rozvoj cykloturistiky, venkovské turistiky a agroturistiky ⇒ hustá a dokonale značená síť turistických tras a stezek po celé republice ⇒ kvantitativně dostatečná ubytovací kapacita ⇒ rozvoj národních a nadnárodních hotelových řetězců, a s tím spojená racionalizace řídicích procesů (Praha a některá další nejvýznamnější střediska cestovního ruchu) ⇒ Praha jako turistický fenomén světového významu ⇒ dlouholetá tradice a vysoká kvalita lázeňství ⇒ dostatečné množství lokalit vhodných k rekreaci či cestovnímu ruchu ⇒ dosavadní existence Státního programu podpory CR a podpora cestovního ruchu v rámci SROP <p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ zpřístupnění dalších zajímavých kulturně-historických objektů a zapsání dalších památek do seznamu UNESCO ⇒ aktivace soukromých investic do vzniku nových atraktivit CR ⇒ prosazování nových technologií ve všech segmentech cestovního ruchu 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ nízká kvalita základních a doplňkových služeb cestovního ruchu ⇒ nízký podíl produktů šetrných forem turistiky (agroturistika, cykloturistika, pěší turistika, lázeňský CR) na trhu cestovního ruchu ⇒ nízké využití ubytovacích kapacit v místech, kde je rozšíření sezony možné bez negativních vlivů na životní prostředí (ŽP) a veřejné zdraví (VZ) výrazná sezónnost cestovního ruchu s převahou letní turistiky v mnoha turistických regionech, kde je z hlediska ochrany ŽP a VZ přijatelné rozšíření sezony ⇒ nedostatečná vybavenost většiny středisek cestovního ruchu doprovodnou sportovně-rekreační infrastrukturou ⇒ nedostatečná údržba a obnova historických objektů a kulturně historického dědictví, zejména památek zapsaných do seznamu UNESCO ⇒ malá nabídka konkurenceschopných turistických produktů ve většině regionů ⇒ nedostatek multifunkčních center volného času v příměstských rekreačních oblastech ⇒ nedostatečná a nekvalitní dopravní dostupnost turistických cílů a atraktivit v regionech. <p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ nedostatečná kvalita a struktura infrastruktury cestovního ruchu, vč. doprovodné infrastruktury ⇒ podcenění údržby kulturních a technických památek využitelných pro cestovní ruch, ⇒ podcenění péče o přírodní bohatství a krajinný ráz jako podmínky atraktivity

⇒ příchod dalších investorů zejména v oblasti hotelového průmyslu	⇒ území pro CR
⇒ využití stávajícího vnitřního potenciálu ČR spojeného s podporou malého a drobného podnikání ve vazbě na tvorbu nových pracovních míst	⇒ podcenění významu zajištění dopravní obslužnosti v oblastech atraktivních pro CR
⇒ rozvoj tradičního lázeňství a využití dalších minerálních léčivých zdrojů	⇒ zhoršování životního prostředí v sídlech, znečišťování, vodních ploch
⇒ tvorba nových produktů zaměřených do turistických oblastí mimo Prahu	⇒ převážení jiných k životnímu prostředí málo šetrných forem využití území než cestovního ruchu v lokalitách s vysokým potenciálem CR
⇒ k cestovnímu ruchu přívětivá daňová politika (DPH)	⇒ špatná dostupnost kapitálu pro stabilizaci a další rozvoj podnikání v cestovním ruchu
⇒ důsledné využívání programů podpory cestovního ruchu	⇒ nedostatek připravených rozvojových projektů
⇒ dobré možnosti rozvoje venkovského cestovního ruchu, potenciál pro rozvoj vinařského CR	⇒ lokální poškozování přírodního prostředí v důsledku přeplněných středisek a přetěžování území
⇒ dobré možnosti pro rozvoj vodního cestovního ruchu	⇒ tendence extenzivně rozšířit cestovní ruch v CHKO a NP
⇒ Podpora vybraných příměstských zón volnočasových aktivit	
⇒ Podpora programů podpory zdraví	

Turistická poptávka a propagace cestovního ruchu

Silné stránky	Slabé stránky
⇒ pokračující zájem zahraničních turistů o Českou republiku s Prahou jako hlavním magnetem pro zbytek země	⇒ veškeré asociace s ČR jsou spojovány s historií a kulturními památkami, absence motivů dané přírodou, prožitků volného času
⇒ prezentace ČR na světových veletrzích CR	⇒ nedostatek informací o ČR (zejména o regionech) v zahraničí i doma
⇒ existence internetové prezentace ČR	⇒ vnímání nedostatků ve službách (taxi služba, směnárny, nízká jazyková vybavenost)
⇒ pozitivní obraz ČR v sousedních zemích, ČR je vnímána jako zajímavá turistická destinace plně srovnatelná s jinými střeoevropskými zeměmi	⇒ koncentrace poptávky na letní sezónu
⇒ poměrně vysoký podíl opakovaných návštěv ČR návštěvníky ze sousedních zemí	⇒ absence marketingových studií rozvoje potenciálních regionů cestovního ruchu
	⇒ nedostatečná marketingové aktivity (definice cílových trhů, tvorba

	<p>marketingových strategií, produktů a jejich marketingových mixů)</p> <p>⇒ nedostatečná možnost propagace republiky a regionů v zahraničí a regionů i v rámci republiky</p> <p>⇒ nevyváženost zahraniční návštěvnosti mezi Prahou a ostatními kraji ČR</p>
<p>Příležitosti</p> <p>⇒ postupné rozvíjení image jako turisticky atraktivní destinace všemi zainteresovanými subjekty</p> <p>⇒ rostoucí počet obchodních a služebních cest, pořádání kongresů jako faktor růstu návštěvnosti ubytovacích zařízení</p> <p>⇒ finanční dostupnost domácí destinace</p> <p>⇒ růst počtu leteckých spojů</p> <p>⇒ další zkvalitnění činnosti agentury Czechtourism, vč. zahájení průzkumů domácí a zahraniční návštěvnosti</p> <p>⇒ Česká republika – bezpečná destinace v Evropské unii</p>	<p>Hrozby</p> <p>⇒ vysoká koncentrace návštěvníků a turistů do hlavního města Prahy</p> <p>⇒ Snížená fyzická aktivita občanů a vzrůstající nároky na dopravu a nárůst expozice emisí z dopravy</p> <p>⇒ ČR není zahraničními návštěvníky vnímána jako destinace vhodná pro aktivní a dobrodružnou dovolenou</p> <p>⇒ negativní vnímání možností realizace volnočasových aktivit v ČR (zejména z pohledu domácí populace)</p>

Organizace a informace v cestovním ruchu	
<p>Silné stránky</p> <p>⇒ počet a kvalita činnosti turistických informačních center</p> <p>⇒ zvyšující se aktivita místní samosprávy a sdružení obcí</p> <p>⇒ rozšiřování spolupráce příhraničních regionů a ostatních regionů a obcí se zahraničními partnery v oblasti cestovního ruchu</p> <p>⇒ adaptabilní pracovní síla</p>	<p>Slabé stránky</p> <p>⇒ nevyjasněné kompetence mezi centrální a regionální úrovní veřejné správy</p> <p>⇒ Nízký počet regionálních a lokálních turistických organizačních struktur</p> <p>⇒ přetrvávající špatná úroveň spolupráce aktérů cestovního ruchu, zejména mezi veřejnou a soukromou sférou</p> <p>⇒ nízké zapojení turistických informačních center do organizačních struktur cestovního ruchu</p> <p>⇒ absence koncepčního řízení cestovního ruchu ve velkoplošných chráněných územích (národních parcích a chráněných krajinných oblastech)</p> <p>⇒ nedostatečné statistické informace o cestovním ruchu, absence Satelitního účtu cestovního ruchu</p> <p>⇒ nízký počet marketingových šetření zaměřených na výzkum potenciální poptávky (zejména v zahraničí)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ nedostatečné zavádění nových informačních technologií ⇒ nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou kvalitních pracovníků a manažerů v cestovním ruchu ⇒ neexistence informačního a rezervačního systému cestovního ruchu na národní úrovni ⇒ nedostatečný a nejednotný terénní turistický informační systém (informace v turisticky atraktivních místech, směrovky, naváděcí systém)
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ podpora budování organizačních struktur v turistických oblastech a regionech ⇒ podpora zapojování podnikatelských subjektů do organizačních struktur v cestovním ruchu ⇒ další rozvoj přeshraniční spolupráce v cestovním ruchu, zejm. v tvorbě společných turistických produktů a organizaci společných regionálních turistických veletrhů ⇒ Vznik klastrů v oblasti cestovního ruchu 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ nedocení významu legislativního rámce podnikání a kontroly kvality služeb včetně ochrany spotřebitele ⇒ další odklad vytváření turistických organizačních struktur jako základního opěrného bodu rozvoje cestovního ruchu v regionu ⇒ nedostatek finančních prostředků v rozpočtu centrálních orgánů (MMR ČR, ČCCR), kraje, svazků obcí i samotných obcí bude podvazovat vznik jednotné zastřešující turistické organizační struktury ⇒ nedostatek zainteresovaných a schopných aktérů CR při budování regionálních turistických organizací ⇒ podcenění významu koordinace společného postupu státních orgánů, orgánů samosprávy, regionálních rozvojových agentur, regionálních sdružení cestovního ruchu a zájmových profesních sdružení cestovního ruchu ⇒ podcenění lidského faktoru a profesionální přípravy odborníků v oblasti cestovního ruchu, včetně poradenské a vzdělávací činnosti pro začínající podnikatele (oblast vzdělávání dospělých) ⇒ nedostatečná schopnost vzdělávacího systému reagovat na požadavky informační společnosti ⇒ nízká mobilita pracovní síly ⇒ nedostatečná orientace vzdělávacího systému na jazykové dovednosti

3 Národní rozvojový plán České republiky 2007 – 2013

3.1 Základní charakteristika

Národní rozvojový plán ČR na léta 2007-2013 (NRP) představuje výchozí strategický dokument pro budoucí období realizace programů fondů EU v regionech ČR a to včetně návrhu struktury a zaměření jednotlivých programů pomoci a způsobu jejich realizace na národní úrovni.

Na základě výsledné podoby finanční perspektivy EU (ze dne 16. prosince 2005) bude mít ČR v letech 2007-2013 k dispozici z fondů EU prostředky ve výši zhruba sto miliard korun ročně. Pro srovnání - v tomto, zkráceném, programovacím období (2004-2006) je v českých programech fondů EU celkově na tři roky k dispozici zhruba 80 miliard korun. Potřeba absorbovat tento objem financí a efektivně je využít nejlépe ilustruje důležitost příprav, které v tuto chvíli na české straně probíhají.

NRP byl zpracován širokým expertním týmem pod vedením Řídícího a koordinačního výboru (ŘKV), jenž byl v gesci Ministerstva pro místní rozvoj ČR zřízen coby nejvyšší orgán pro přípravu naší země na čerpání unijních zdrojů v letech 2007 - 2013. Práce na NRP byly zahájeny v polovině roku 2005 a do jeho zpracování byli v rámci několika pracovních skupin zapojeni zástupci orgánů státní správy, regionů soudržnosti NUTS II, Českého statistického úřadu, Hospodářské komory a dalších subjektů reprezentujících akademický sektor, podnikatele, odbory i neziskovou sféru. NRP tedy vznikl na základě principu partnerství a aktéři měli možnost ho svými připomínkami významně ovlivnit. Návrh NRP byl prezentován i veřejnosti.

V souladu legislativou EU, která upravuje zaměření politiky soudržnosti v období 2007-2013, ve vazbě na návrh Strategických obecných zásad Společenství (SOZS) a při respektování základních rozvojových strategií (Strategii udržitelného rozvoje, Strategii hospodářského růstu, Strategii regionálního rozvoje a další platné resortní a regionální strategie), klade ČR primární důraz na posilování konkurenceschopnosti jednotlivých klíčových oblastí hospodářství a ČR jako celku. Základní princip stanovuje, že „konkurenceschopná česká ekonomika přispěje k celkové konkurenceschopnosti Evropské unie“.

Globálním cílem NRP je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Globální cíl NRP bude naplňován prostřednictvím 4 strategických cílů, které vycházejí ze zjištění analytické části NRP. Na jednotlivé strategické cíle NRP navazují čtyři prioritní osy, které se dále dělí na jednotlivé priority (viz obrázek).

3.2 Cestovní ruch v Národním rozvojovém plánu

Cestovní ruch, dle Národního rozvojového plánu, patří mezi největší a nejdynamičtější se rozvíjející ekonomická odvětví. **Cestovní ruch**, považovaný ve světě za odvětví budoucnosti, **se stává stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje v řadě českých regionů** i celé ekonomiky. Ekonomika cestovního ruchu se (dle propočtu WTTC¹² pro rok 2005) podílí na celkové zaměstnanosti v ČR 12,9 %, na tvorbě HDP 3,1 % . Česká republika disponuje historickým, přírodním a kulturním potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. V zemi se nachází množství historických, kulturních a technických památek, včetně památek zapsaných do seznamu UNESCO, je zde hustá a dobře značená síť vzájemně propojených turistických stezek a tras. ČR má výraznou šanci uplatnit se na trhu cestovního ruchu nabídkou nových produktů jako např. městského, kongresového a incentívního cestovního ruchu, sportovní turistiky a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a širokého souboru produktů, které jsou šetrné k přírodě. Dobré podmínky v ČR nabízí rovněž venkovská turistika se svými produkty - agroturistika, ekoagroturistika, ekoturistika, poznávání tradičních technologií a řemesel apod. Významnou oblast příjmů z cestovního ruchu představuje české lázeňství, které má hluboké historické kořeny a tradici. Po r. 1990 byla většina lázeňských zařízení privatizována. Změna majetkových práv a úprava financování lázeňské péče se po r. 1990 promítla jednak do struktury pacientů lázní, jednak do posilování komerčních aktivit spojených s ubytováním a stravováním, s kulturními, sportovními a společenskými aktivitami, při zachování zdravotnického charakteru lázeňských zařízení.

Uvedený potenciál cestovního ruchu v ČR není v současnosti zcela využíván, jak lze dokumentovat na údajích o cestovním ruchu ve vybraných zemích EU v r. 2004.

Tabulka: Porovnání ČR a vybraných zemí v oblasti cestovního ruchu

Země	počty příjezdů v mil. osob	příjmy z mez. CR v mil. USD
Česká republika	6,061	4 168
Slovensko	1,401	901
Maďarsko	12,212	4 061
Polsko	14,290	5 828
Rakousko	19,373	15 412
Dánsko	3,358	5 669
Irsko	6,575	4 279
Nizozemí	9,646	10 260

Zásadními dokumenty pro rozvoj cestovního ruchu v ČR jsou Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR, Strategie hospodářského růstu a Strategie regionálního rozvoje. Rozvoj cestovního ruchu musí respektovat možnosti území a limity jeho funkčního využití v souladu s Politikou územního rozvoje (viz další kapitoly).

3.3 Vazba cestovního ruchu na ostatní priority

Priorita Rozvoj udržitelného cestovního ruchu je součástí strategického cíle Konkurenceschopná česká ekonomika. Tento cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky. Problematika obsažená v prioritě Rozvoj udržitelného cestovního ruchu s ohledem na svůj charakter reaguje na intervence zaměřené na posílení podnikatelské dynamiky a je tedy provázána s prioritou Konkurenceschopný podnikatelský sektor. Reaguje rovněž na prioritu Vzdělávání v rámci PO Otevřená, flexibilní a soudržná společnost, a to ve smyslu provázání nabídky vzdělávání s požadavky podnikatelských subjektů v oblasti cestovního ruchu, respektive v oblasti vzdělávání pracovních sil, případně vzdělávání pro zahájení podnikání v oblasti cestovního ruchu. Obdobným způsobem je provázána s prioritou Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti v oblasti zvyšování adaptability aktérů na trhu práce a posilování sociální soudržnosti – zapojování osob ohrožených sociálním vyloučením do podnikání (podpora podnikavosti).

V rámci priority Rozvoj informační společnosti bude podporována větší dostupnost informačních aplikací, informačních a komunikačních technologií především vůči malým a středním podnikům. Ve vazbě na prioritu Ochrana a zlepšování kvality životního prostředí, PO Životní prostředí a dostupnost, reaguje na úsilí o udržitelné využívání přírodního potenciálu a krajiny v oblasti cestovního ruchu (např. chráněná území). Přispívá rovněž k realizaci PO Vyvážený rozvoj území, tj. při realizaci intervencí zaměřených na posílení zastoupení cestovního ruchu v regionální ekonomiky, rozvoj cestovního ruchu v regionech, městského cestovního ruchu, jakož i cestovního ruchu na venkově. Intervence zaměřené na rozvoj udržitelného cestovního ruchu v příhraničních oblastech budou odkazovat i na tuto prioritu.

Priorita Rozvoj udržitelného cestovního ruchu přispívá v různé míře k naplňování všech strategických cílů NRP, výrazně pak ke strategickému cíli Konkurenceschopná česká ekonomika.

4 Strategie propagace České republiky 2004 - 2010

4.1 Vize

Vizí je, že Česká republika bude v roce 2010 destinací **číslo 1** v Evropě v rámci srovnatelných zemí. Srovnatelnými zeměmi rozumíme ty, jejichž podmínky pro turistiku jsou objektivně srovnatelné s našimi, tedy nemají Alpy ani Středozevní moře. Takových zemí je v Evropě 18 (Německo, Maďarsko, Polsko, Holandsko, Belgie, Dánsko a další).

Naší vizí dále je, že Praha bude v roce 2010 evropskou městskou destinací číslo 3. Jenom Londýn a Paříž považujeme za metropole, které budou nadále dlouhodobě žádanějšími turistickými cíli než Praha. Ostatní města jsme schopni předstihnout (Vídeň, Amsterdam, Kodaň, Berlín, Budapešť aj.)

Strategie definuje základní vlastnosti dovolené v České republice – pohodlná, pohodová, nenáročná, klidná, příjemná, přístupná. Vylučuje vlastnosti typu okázalá, monumentální, šokující, dobrodružná, vznešená, sofistikovaná, náročná či snobská. Těmito vlastnostmi se Česká republika vymezuje vůči svým hlavním konkurentům, kterými jsou Rakousko a Německo. Tyto země jsou naopak vnímány jako náročné (fyzicky i psychicky), méně pohodové a s méně přátelskou povahou jejich obyvatel.

Naším cílem tedy je, aby si v roce 2010 každý Evropan automaticky spojoval dovolenou v České republice s **KLIDEM** a **POHODOU**.

Z toho plynou tři základní marketingová sdělení.

- Česká republika je místo, kde strávím pohodový a klidný pobyt v magických městech, na hradech a zámcích.
- Česká republika je místo, kde strávím pohodový a klidný pobyt v (zelené) přírodě.
- Česká republika je místo, kde se v klidu pobavím.

4.2 Národní produkty

Národní produkty jsou produkty známé na celém světě ve stejné podobě. Příkladem může být Francie, která má takovýchto produktů více – Paříž, Eiffelovka věž, Azurové pobřeží, Bretagne, zámky na Loire. Česká republika má dnes jen jeden Národní produkt – Prahu a dvě další místa na tuto pozici začínají aspirovat – Karlovy Vary a Český Krumlov.

Cílem strategie je, aby si v roce 2010 každý Evropan s Českou republikou spojoval nejen naše hlavní město, ale také následující produkty:

5 míst

- Praha
- Karlovy Vary
- Český Krumlov
- Skalní města zahrnující Český ráj, České Švýcarsko
- Adršpašsko-teplické skály
- Olomouc

2 časové produkty

– orientovány na dokrytí tzv. mimosezonních období

- Vánoce
- Slavnosti jara

Fakultativní výlety mají za úkol přivést turisty i do dalších oblastí v okolí 5 hlavních produktů. Jsou hvězdicovitými výjezdy z těchto míst, a tak pokrývají i další turistické atraktivity dané oblasti. Vytvořením určitého počtu fakultativních výletů z 5 Národních produktů docílíme opakované navštěvovanosti tohoto místa a zároveň strávení delšího časového období na území naší republiky. Cíleně budou propagovány především následující fakultativní výlety tak, aby se postupem času staly dalšími Národními produkty.

fakultativní výlety

- Kutná Hora
- Lednicko–Valtický areál
- Karlštejn
- Kroměříž

- Mariánské Lázně
- Bečov nad Teplou
- Třeboň
- Jindřichův Hradec
- Hluboká nad Vltavou
- Litomyšl

System propagace Národních produktů

1. Propagace se nejprve zaměří na Vánoce, fakultativní výlety kolem Prahy (Karlštejn a Kutná Hora) a koridor Mnichov – Praha. Bude probíhat především prostřednictvím našich zahraničních zastoupení, která připraví strategii efektivní propagace a následnou prezentaci těchto produktů zahraničním touroperátorům.
2. Ve druhé vlně budou zahraniční zastoupení CzechTourismu propagovat hlavní Národní produkty (Praha, Karlovy Vary, Český Krumlov, skalní města, Olomouc) a ke každému z nich pouze 1 fakultativní výlet, který bude pro specifický trh nejlákavější. Samotné produkty a fakultativní výlety připraví odbor regionalistiky CzechTourismu ve spolupráci s regiony a kraji České republiky. Tyto první fáze propagace začaly v červenci 2004 a potrvají přibližně do července 2007.
3. V dalším období budeme propagovat zbývající Národní produkty. Ke každému Národnímu produktu bude připraven manuál, který bude obsahovat:
 - odkazy na webové stránky k dané destinaci;
 - fotky v rozlišení pro tisk;
 - informace o dopravě a vzdálenostech;
 - informace o ubytovacích možnostech;
 - popis daného místa a blízkých zajímavostí;
 - seznam kulturních, sportovních a dalších zajímavých akcí;
 - další podrobné informace a zajímavosti regionu.

Další zaměření aktivit CzechTourismu:

- zahraniční zastoupení budou cíleně kontaktovat cestovní kanceláře a touroperátory s prezentací a nabídkou Národních produktů;
- CzechTourism bude poskytovat dotace cestovním kancelářím, pokud prokazatelně do své nabídky v katalogu nebo na internetových stránkách zahrnou Národní produkty a fakultativní výlety, které určila naše marketingová strategie;

- hromadné i individuální press tripy budou směřovat převážně na Národní produkty;
- webové stránky CzechTourismu změní strukturu tak, aby podporovaly Národní produkty;
- ve všech prospektech a mapách budou zvýrazněny Národní produkty;
- bude vytištěn prospekt představující pouze Národní produkty;
- budou postupně vytištěny plakáty na každý Národní produkt.

5 Strategie udržitelného rozvoje České republiky

5.1 Obecná charakteristika

Strategii udržitelného rozvoje České republiky (usnesení vlády č. 1242/2004), představuje dlouhodobý rámec pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti a východisko pro zpracování dalších dokumentů koncepčního charakteru, tedy i pro politiku cestovního ruchu.

Udržitelný rozvoj je novým rámcem strategie civilizačního rozvoje. Vychází z klasické a široce přijaté definice Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj z r. 1987, která považuje rozvoj za udržitelný tehdy, naplní-li potřeby současné generace, aniž by ohrozil možnosti naplnit potřeby generací příštích. Jeho obsah byl poté rozvíjen jednotlivými státy i v mezinárodním měřítku; poslední z velkých setkání, Světové summitu o udržitelném rozvoji (př. Johannesburg 2002), zdůraznil, že cílem je takový rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi třemi základními pilíři: sociálním, ekonomickým a environmentálním, jak symbolicky vyjádřilo jeho heslo: lidé, planeta, prosperita. Podstatou udržitelnosti je naplnění tří základních cílů:

- sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech,
- účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů a
- udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Potřeba udržitelného rozvoje není vyvolána pouze environmentálními limity, ale také limity ekonomickými a sociálními, vyplývajícími ze zvyšujících se konkurenčních tlaků globální ekonomiky. Svědčí o tom i vývoj v Evropské unii. Významným prvkem, který formuloval sociální a ekonomické priority EU byl Lisabonský summit (březen 2000). Na jarním summitu v Barceloně (březen 2002) byla tato koncepce doplněna závěry předchozího summitu EU v Göteborgu (červen 2001), který přijal Strategii udržitelného rozvoje zaměřenou převážně environmentálním směrem. Lisabonský proces tak získal svou současnou podobu zdůrazňující potřeby rozvoje a vzájemné rovnováhy sociálního, ekonomického a environmentálního pilíře tak, aby jeden nebyl preferován před druhým. ČR přitom musí plnit své mezinárodní závazky k udržitelnému rozvoji z pozice hospodářsky vyspělé země, tj. sdílení globální a regionální zodpovědnosti při respektování specifik a zájmů České republiky.

Strategie by se proto měla stát konsenzuálním rámcem pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru (sektorových politik či akčních programů). Měla by být důležitým východiskem pro strategické rozhodování v rámci jednotlivých resortů i pro meziresortní spolupráci a spolupráci se zájmovými skupinami.

5.2 Východiska a principy Strategie udržitelného rozvoje

Základními východisky jsou jednak zachování demokratického politického systému zastupitelského typu a ekonomického systému na bázi tržní ekonomiky, jednak antropocentrický přístup, který se opírá o přesvědčení, že postavení člověka v rámci přírody je z mnoha důvodů výjimečné. Strategie se opírá o soubor principů, z nichž nejvýznamnější je **princip úcty k lidskému životu (etický princip), k přírodě a k civilizačním a kulturním hodnotám.**

Dalšími významnými principy jsou:

- **Princip generační odpovědnosti** za zachování a předání **základních** přírodních, kulturních a civilizačních hodnot.
- **Princip sociální solidarity** vychází z přesvědčení, že společnost je povinna se přiměřeným způsobem postarat o své občany, kteří se dostali do obtížné situace.
- Podle **principu sociální soudržnosti** společnost musí cíleně snižovat počet sociálně marginalizovaných jednotlivců a skupin.
- Na základě **principu rovných příležitostí jednotlivců a skupin** by všem subjektům měly být stanoveny všude, kde je to možné, stejné podmínky.
- V souladu s **principem pozitivní ekonomické stimulace** by ekonomické prostředí mělo stimulovat subjekty k žádoucím aktivitám.
- **Princip přiměřenosti nákladů** stanoví, že vynaložené náklady na opatření by vždy měly vyvolat optimální účinek.
- **Princip integrace** stanoví, že aktivity v každém pilíři musí přihlížet k dopadům do pilířů ostatních s cílem nalézt jejich vzájemnou rovnováhu.
- **Princip předběžné opatrnosti** stanoví, že opatrnost je nutno zachovávat i v případech, kdy není jistota, že k nežádoucímu jevu dojde.

- **Princip prevence** se opírá o zkušenost, že prevence je obecně schůdnější a finančně méně náročná než náprava.
- Podle **principu synergického účinku** by v případě variantních řešení měla být preferována taková, která vyvolají příznivé přímé či vedlejší efekty ve všech strategických rozměrech.
- Podle **principu subsidiarity** je problémy nutno řešit na co nejnižší možné úrovni.
- Princip **kultivace veřejného prostoru** vyžaduje otevírání procesu formování a realizace strategie udržitelného rozvoje subjektům odborné a občanské veřejnosti.
- **Princip partnerství** stanoví, že vztahy mezi environmentálními, ekonomickými a sociálními subjekty musí být založeny na bázi partnerství, nikoliv na bázi rivality.
- Podle **principu otevřenosti a transparence** musí být rozhodovací procesy demokraticky otevřené a kontrolovatelné veřejností.
- **Princip exaktnosti**, tj. definování vědecky podložených, měřitelných a kontrolovatelných koncepčních úkolů a opatření, který je naplňován opatřeními krátkodobého, střednědobého nebo dlouhodobého charakteru.
- **Princip uváženého přijímání ekologických závazků**, tzn. že nelze přijímat ekologické závazky bez zodpovědného ocenění jejich dopadu.
- **Princip ekosystémového přístupu**, tedy komplexní, strukturální a funkční přístup k životnímu prostředí.
- Podle **principu „znečišťovatel a spotřebitel platí“** každý, kdo svou činností nepříznivě ovlivňuje životní prostředí, odpovídá za škody na životním prostředí způsobené.
- **Princip minimalizace znečištění (rizika) u zdroje** vychází ze zkušenosti, že minimalizace znečištění či rizika přímo u jeho zdroje je obvykle technicky i ekonomicky schůdnější.
- Na základě **principu substituce** by tam, kde je to technicky možné a ekonomicky schůdné, měly být výrobky a činnosti škodící složkám životního prostředí nahrazovány výrobky a činnostmi škodícími méně či vůbec.
- **Princip minimalizace materiálových a energetických vstupů** stanoví, že výrobky a služby by měly být všude, kde je to technicky možné a ekonomicky schůdné, zajišťovány při co nejmenších nárocích na materiály a energie.

- **Princip preferování obnovitelných zdrojů před neobnovitelnými** vyžaduje, aby všude, kde je to technicky a ekonomicky schůdné, byly materiální a energetické potřeby satureovány pomocí obnovitelných zdrojů.
- **Princip nepřekračování environmentálních limitů ekonomického rozvoje a oddělení ekonomického růstu od negativních dopadů na životní prostředí** (decoupling).
- **Princip prevence vzniku odpadů a jejich recyklace** (využívání druhotných surovin).
- **Princip postupného preferování intenzivního rozvoje společnosti před rozvojem extenzivním.**
- **Princip udržení života na venkově.**
- **Princip obnovy a údržby kulturní krajiny.**
- **Princip komplexního řešení zabezpečení souladu přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území nástroji územního plánování a koordinace činností v území.**

Kromě těchto principů a základních východisek vychází Strategie rovněž z mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána tím, že přistoupila k řadě programových dokumentů udržitelného rozvoje, především k závěrům konferencí OSN z Ria a Johannesburgu a k Miléniovým rozvojovým cílům OSN, rovněž tak k závěrům jednání Komise OSN pro udržitelný rozvoj z r. 2003, které obsahují Mezinárodní víceletý program činnosti Komise s časovým horizontem do r. 2017. Východiska pro Strategii představuje též prohlášení ministrů OECD k udržitelnému rozvoji z r. 2001 a dlouhodobý program OECD v oblasti udržitelného rozvoje a Strategie udržitelného rozvoje Evropských společenství z r. 2001.

5.3 Cestovní ruch ve Strategii udržitelného rozvoje

5.3.1 Současný stav v ČR

Za **slabé stránky** ekonomiky ČR a jejích nejvýznamnějších sektorů z hlediska udržitelnosti je nutno považovat (mimo jiné v jiných oblastech) **nedostatečnou infrastrukturu pro cestovní ruch z hlediska kvality a nedocení kvality přírodního prostředí a harmonické krajiny jako atraktivity pro cestovní ruch.**

Za **slabé stránky** stavu životního prostředí v ČR z hlediska udržitelnosti je nutno považovat **zvyšování dopadů masového cestovního ruchu na přírodu zvláště v chráněných územích (vzhledem k přírodním hodnotám území a kapacitě únosnosti prostředí).**

Trendy

Lze očekávat posun v tvorbě HDP ve prospěch služeb a pokles podílu průmyslu a zemědělství. Průmyslová výroba se bude dále posouvat k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou. Bude růst produktivita práce a obtížně se bude snižovat nezaměstnanost.

Za **rizika** pro udržitelný rozvoj v oblasti životního prostředí ČR je nutno považovat, nebudou-li přijata dodatečná opatření, zejména **riziko poškozování přírodních hodnot nadměrným turistickým ruchem.**

Za **příležitosti** pro udržitelný rozvoj životního prostředí ČR lze považovat, budou-li realizována dodatečná opatření, zejména podpora městské a místní hromadné dopravy a místní a regionální železniční osobní dopravy jako sociálně vhodné a environmentálně šetrné a celostátní a mezinárodní nákladní železniční a kombinované dopravy jako environmentálně šetrné a ekonomicky výhodné, **dále pak podpora cyklistické dopravy v rámci rozvoje ekologických forem cestovního ruchu. Velké příležitosti jsou v rozvoji ekologických forem cestovního ruchu, vytvoření statutu autorizovaných průvodců cestovního ruchu v chráněných územích.**

5.3.2 Strategické cíle a plnění

Vzhledem k tomu, že se jedná o strategii vlády, jsou níže uvedené cíle formulovány jako cíle vlády s tím, že rozsah jejich plnění je pochopitelně určen nástroji, které má vláda k dispozici (zejména návrhy zákonů, prováděcí předpisy k zákonům – nařízení vlády a vyhlášky, usměrňování finančních toků).

Ekonomický pilíř: posilování konkurenceschopnosti ekonomiky

Prvním strategickým cílem je udržet stabilitu ekonomiky ČR a zajistit její odolnost vůči vnějším i vnitřním negativním vlivům.

Druhým strategickým cílem je vytvářet podmínky pro hospodářský růst schopný zajistit, při minimálních dopadech na životní prostředí, optimální zaměstnanost, financování veřejných služeb (zejména v oblasti sociální) a postupné snižování veřejného i „vnitřního dluhu“.

Třetím strategickým cílem je vytvářet podmínky pro flexibilní ekonomiku založenou na znalostech a dovednostech a zvyšovat konkurenceschopnost průmyslu, zemědělství a služeb.

Obecně bude vláda v rozsahu svých disponibilních nástrojů:

- posilovat konkurenceschopnost průmyslu a zemědělství,
- podporovat využití možností „nové ekonomiky“,
- podporovat transfer znalostí a technologií, mimo jiné prostřednictvím investičních pobídek,
- podporovat maximální možné využití lidského kapitálu a inovační činnosti v ekonomických sektorech
- podporovat rozvoj „inovační infrastruktury“ (vědeckotechnické parky, podnikatelské inkubátory, centra pro transfer technologií),
- podporovat aktivity s vysokou přidanou hodnotou a s vysokým zhodnocením energetických a materiálových vstupů,
- podporovat využití nejlepších dostupných a k životnímu prostředí šetrných technologií a technik v průmyslu, zemědělství a službách,
- podporovat rozvoj malého a středního podnikání v průmyslu a službách.
- podporovat rozvoj informačního
- průmyslu a služeb
- rozvoj výzkumu
- rozvoj vývoje a aplikací biotechnologií a nanotechnologií
- **rozvoj environmentálně šetrné turistiky a cestovního ruchu jak v oblasti infrastruktury, tak v oblasti péče o kulturní a přírodní dědictví.**

Správa věcí veřejných

Prvním strategickým cílem je postupné přizpůsobování ústavního systému potřebám společnosti přechodu na trajektorii udržitelného rozvoje. Druhým strategickým cílem je zajistit takové postavení regionů/obcí, které odpovídá jejich perspektivní funkci při zajišťování rovnováhy mezi pilíři udržitelného rozvoje.

Plnění uvedených dílčích cílů se bude sledovat zejména podle těchto indikátorů:

- podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy (%)
- podíl veřejných výdajů místních úřadů na celkových konsolidovaných veřejných výdajích (%)
- HDP na osobu podle NUTS3 regionů (Kč, USD v paritě kupní síly)
- **podíl příjmů z cestovního ruchu na celkových příjmech regionů (%)**
- podíl místních úřadů, které implementovaly Agendu 21 (%)
- podíl výdajů na kulturu na celkových výdajích veřejných rozpočtů (%)

6 Strategie hospodářského růstu

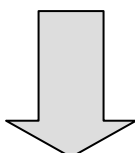
6.1 Obecná charakteristika

Strategie hospodářského růstu ČR (SHR) rozpracovává Strategii udržitelného rozvoje ČR v hospodářské oblasti se zohledněním cílů v dalších dvou pilířích udržitelného rozvoje a má tři hlavní úlohy. Tou první je nastavení priorit pro koordinaci hospodářské politiky v období do roku 2013 a nasměrování prostředků z fondů EU pro období 2007–2013. Druhou úlohou je vytvořit klientům státní sféry – občanům, podnikatelům i obchodním společnostem – ty nejlepší možné podmínky pro ekonomické aktivity.

K tomu je nezbytné komunikovat priority SHR veřejnosti a podnikatelům pro lepší tvorbu jejich očekávání. Třetí úlohou SHR je přispět k maximálně efektivnímu nasměrování omezených veřejných prostředků v oblastech přímé intervence.

6.2 Vize

Česká republika

**„Znalostně–technologické centrum Evropy
s rostoucí životní úrovní a vysokou zaměstnaností.“**

Cílem Strategie hospodářského růstu je významným způsobem přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí Evropské unie při respektování principů udržitelného rozvoje. Měřeno ukazatelem HDP na jednoho obyvatele je v silách země dosáhnout v roce 2013 průměru EU.

K dosažení tohoto cíle by Česká republika měla zaměřit veřejné prostředky na podporu výrobků a služeb s vysokou přidanou hodnotou a zatraktivnit své prostředí pro setrvání ekonomicky výkonných domácích společností a příliv nových ze zahraničí. Takto

vytvořená nová pracovní místa se pak v konečném důsledku kladně projeví na vzrůstající životní úrovni všech obyvatel.

6.3 Zaměření Strategie

Strategie hospodářského růstu je strategií priorit. Proto neřeší všechny problémy či nedostatky a ani se jimi nezabývá. Ani by neměla. Je několik oblastí, které přímo nebo nepřímo ovlivňují mezinárodní konkurenceschopnost ekonomických subjektů bez ohledu na jejich velikost a počet zaměstnanců. Legislativní rámec, daňová soustava a regulace nastavené vůči podnikateli veřejným sektorem jsou pravidly hry platnými pro danou ekonomiku. Přístup podniků k finančním prostředkům a cena těchto prostředků ovlivňuje schopnost podniků měnit či rozšiřovat stávající aktivity nebo započít nové aktivity, a tím tedy i rychlost jejich reakce na změny na trhu. Rozvinutá infrastruktura dopravní, informační, realitní, energetická, vodohospodářská atd. má významný dopad na nákladovost výrob i poskytovaných služeb a často je i jedním z hlavních vstupů. Celková úroveň vzdělanosti a struktura dovedností obyvatelstva spoluurčují konkurenceschopnost země včetně její přitažlivosti pro konkrétní typy podnikání. Bez dostatku pracovníků s požadovaným vzděláním a dovednostmi, kteří jsou k dispozici v místě podnikání, se žádný podnik nemůže stát konkurenceschopným. Jako klíčové pro zvyšující se produktivitu práce a spolu s ní i pro stále rostoucí životní úroveň obyvatelstva spatřujeme přenos výsledků výzkumu a vývoje do praxe a schopnost inovovat produkty a služby. Schopnost státu ovlivnit podmínky v těchto oblastech je různá – od nastavení pravidel až po téměř výhradního poskytovatele služeb a prostředků. Proto se Strategie hospodářského růstu zaměřila na pět prioritních oblastí, pilířů, na kterých stojí konkurenceschopnost české ekonomiky. Jsou jimi Institucionální prostředí, Zdroje financování, Infrastruktura, Rozvoj lidských zdrojů – vzdělávání a zaměstnanost a Výzkum, vývoj a inovace. Ty jsou řazeny tak, jak na sobě vzájemně závisí – od široce zaměřeného Institucionálního prostředí pro podnikání až po vysoce specializovaný Výzkum, vývoj a inovace. Jako nadstavbu nad zlepšováním podmínek napříč těmito pěti pilíři se Strategie hospodářského růstu zaměřuje na prorůstová opatření směřující Českou republiku k oborům a službám s vysokou přidanou hodnotou stojícím na vzdělané pracovní síle a aktivně využívajícím výsledky domácího i mezinárodního výzkumu a vývoje ke zvyšování své konkurenceschopnosti. Strategie je také vedena snahou využití stávajících konkurenčních výhod České republiky a jejich další prohloubení.

6.4 Strategie hospodářského růstu a regionální politika

Strategie hospodářského růstu vedle odvětvových přístupů usiluje i o vyvážený regionální hospodářský rozvoj, který bude zaměřen jednak na aktivizaci nedostatečně využívaného potenciálu a podporu hospodářského rozvoje regionů, jednak na snižování regionálních rozdílů a dále pak na pomoc ekonomicky slabším oblastem, jež by nebyly schopny zvládnout změny v ekonomické a sociální struktuře vlastními silami. Cílem je překonat trend zvyrazňování regionálních disparit a zabránit vzniku nových nerovnováh v odvětvové a regionální struktuře ekonomiky, které by si jinak vyžádaly další masivní přerозdělování prostředků v následujícím období. Vyvážený regionální rozvoj patří mezi horizontální principy, promítá se do všech pěti prioritních oblastí definovaných v této Strategii.

Strategie hospodářského růstu naplňuje cíle Lisabonské strategie a reflektuje nejnovější přístup EU ve sladění cílů unijní regionální politiky s cíli Lisabonské strategie v rámci těchto zásad:

- respektování specifíků regionů a spolupráce s regiony při výběru a konkretizaci priorit regionálního rozvoje
- maximální využití rozvojového potenciálu regionů v oblasti lidských zdrojů na základě specifíků jednotlivých regionů
- překonávání regionálních rozdílů posilováním prostorové soudržnosti a integrace regionů
- využití komparativních výhod jednotlivých regionů pro cíle této Strategie
- zvýšení prostorové flexibility na trhu pracovních sil bez dramatických změn v sídelní struktuře země s cílem omezení trendu vylidnění malých obcí a předcházení negativních dopadů živelného urbanistického rozvoje větších obcí a měst
- zlepšení stavu životního prostředí, obnova krajiny a regionálních tradic jednak ve smyslu požadavků dlouhodobě udržitelného rozvoje, jednak jako významného zdroje hospodářského růstu v rámci globálně dynamických hospodářských

segmentů – **turismus**, ekonomizace kulturního dědictví, renesance výrobních tradic apod.

- vytvoření příznivého prostředí na místní a regionální úrovni pro čerpání zdrojů v rámci evropské regionální politiky

Základní osy regionální politiky jsou v návaznosti na SHR stanoveny **Strategií regionálního rozvoje**. Z pohledu problematiky regionálního rozvoje je nezbytné reflektovat Strategii hospodářského růstu při zpracování Národního rozvojového plánu ČR na období let 2007–2013 a na něj navazujících programovacích dokumentů (operačních programů) a dalších strategických dokumentů vztahujících se k politice regionálního rozvoje na národní úrovni a rovněž na regionální úrovni v rámci aktualizace či nového zpracování strategií rozvoje jednotlivých krajů.

Strategie hospodářského růstu v kontextu české hospodářské politiky

Strategie hospodářského růstu vychází ze zastřešující Strategie udržitelného rozvoje České republiky. Strategie hospodářského růstu má být základním dokumentem pro ostatní dílčí i průřezové hospodářské koncepce a politiky. Nově vytvářené koncepční dokumenty tohoto zaměření musí být se Strategií hospodářského růstu v souladu a stávající dokumenty by se podle ní měly aktualizovat. Co se týče průřezových dokumentů, bude z ní jako z jednoho z významných zdrojů v bezprostřední návaznosti vycházet Národní program reformem na léta 2005–2008 a dále také Národní rozvojový plán ČR na léta 2007–2013. Filosofie Strategie hospodářského růstu je postavená na synergii pěti pilířů a jako taková musí být i chápána. Mezi pilíři panuje provázanost na všech úrovních, proto žádný z nich není postradatelný – Strategii je nutno brát v úvahu jako celek. Strategie hospodářského růstu pracuje se čtyřmi úrovněmi detailu. Těmi kromě vize jsou:

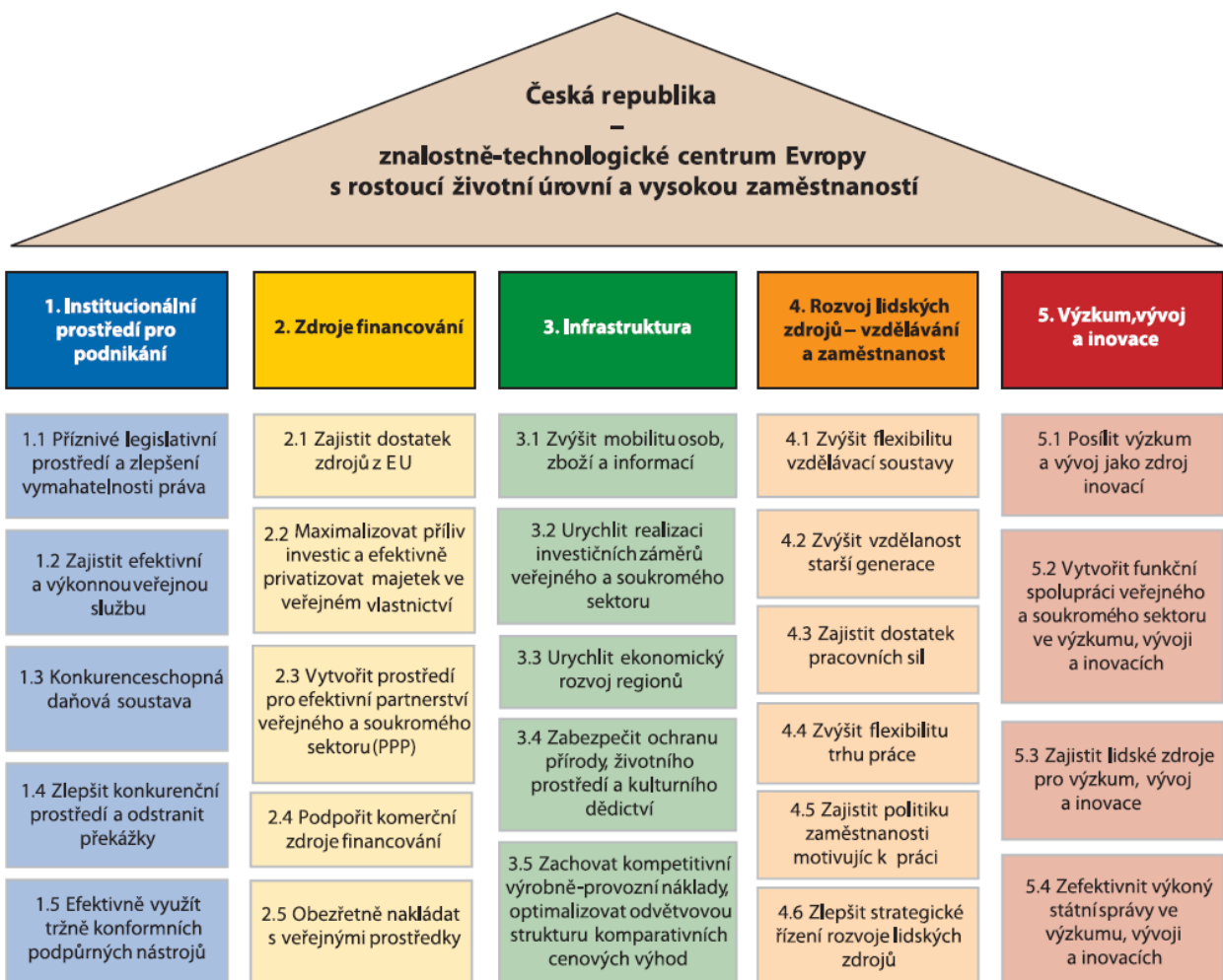
- Pilíře – 5 hlavních prioritních oblastí
- Cíle – výsledky nutné pro naplnění vize
- Úkoly – dílčí milníky na cestě k dosažení cílů
- Nástroje – použity ke splnění úkolů

Zatímco Pilíře, Cíle a Úkoly SHR společně tvoří strategický rámec posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky a její zaměření na výroby a služby s vysokou

přidanou hodnotou, Nástroje ve formě konkrétních doporučení dále zpřesňují cesty, jimiž by se hospodářská politika měla vydávat.

6.5 Naplňování Strategie hospodářského růstu

Naplňování priorit Strategie hospodářského růstu po jejím schválení bude vyžadovat tři hlavní vstupy – efektivní řízení celého procesu, adekvátní financování a partnerství se soukromým sektorem. Oblast financování je zvláště důležitá v situaci, kdy Česká republika musí dostát svému Konvergenčnímu programu. Principy financování, jež jsou v zásadě založeny na realokaci zdrojů ve prospěch priorit Strategie hospodářského růstu a preference spolufinancování prostředků z fondů Evropské unie před národními programy. Řízení procesu naplňování Strategie hospodářského růstu musí být vedeno efektivně a za využití moderních principů dobrého vládnutí na místní, regionální a centrální úrovni. Efektivita řízení procesu naplňování této Strategie se promítne v optimalizaci, posílení i racionalizaci státní správy, které odrazí potřeby absorpční kapacity prostředků sloužících k dosažení cílů této Strategie. Partnerství se soukromým sektorem se stane při naplňování této Strategie její důležitou hybnou silou. Praxe jejího naplňování přitom bude respektovat přístup Evropské unie vycházející z široce inklusivního principu partnerství na lokální, regionální, meziregionální a národní úrovni.

6.6 Cestovní ruch ve strategii hospodářského růstu

Třetí pilíř „infrastruktura“ (3) má pět prioritních oblastí a cestovní ruch je nejvíce diskutován na v třetí, která nese název „Urychlit ekonomický rozvoj regionů“ (3.3). Propast mezi nejbohatšími a nejchudšími regiony EU se po jejím rozšíření dále prohloubila. Zatímco prosperita vnitřního Londýna dosahuje 315 % evropského průměru, životní úroveň východního Slovenska a Lotyšska je pod hranicí 40 %. Ke špičce prosperujících regionů se řadí i Praha s téměř 153 %, zatímco ostatní regiony ČR dosahují mezi 52,4 % (Střední Morava) až 61,1 % (Jihozápad) evropského průměru. V kontextu s hospodářskou politikou Evropské unie je nerovnoměrný vývoj regionů nutno vnímat jako legitimní odůvodnění státních ingerencí, které je možné spolufinancovat z unijních fondů hospodářské pomoci.

Podpořit rozvoj regionů prostřednictvím kulturní infrastruktury, zlepšit podmínky pro investice a poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu (opatření 3.3.3.4)

Kulturní infrastruktura je předpokladem pro rozvoj měst a regionů, růst **kulturního turismu**, kulturního a kreativního průmyslu. Technicky vybavené subjekty/budovy (projekční, zvuková, světelná technika apod.) jsou předpokladem pro distribuci a obchod s kulturními produkty (filmová, hudební, divadelní, multimediální představení a akce), ale i pro rozvoj kulturních služeb, na jejichž potřebnost a podceňování upozorňuje Strategie udržitelného rozvoje. Kulturní průmysl má návaznost na rozvoj kreativního průmyslu (design, móda, reklama, multimedia, grafický design apod.). Dobře fungující kulturní infrastruktura je také důležitým činitelem pro příliv dlouhodobých, zejména zahraničních investic, neboť je nedílnou součástí podmínek sociální stability – poskytuje příležitosti **pro kvalitní využití volného času**, společenské setkávání a působí preventivně vůči negativním sociálním jevům. Pro rozvoj kulturní infrastruktury je vhodná spolupráce soukromého a veřejného sektoru. Kulturní průmysl je progresivně se rozvíjející oblast sektoru služeb, který má vysokou přidanou hodnotou. Největší potenciál má audiovizuální průmysl a kulturní průmysl v návaznosti na **kulturní turismus**. ČR má bohatou a především kontinuální filmovou tradici. Film byl na počátku 90. let plně zprivatizován a zažívá velký rozvoj zejména v oblasti poskytování služeb pro zahraniční produkce. Druhou oblastí je stimulace rozvoje kulturního průmyslu. Jde o lepší využívání kulturního dědictví, bohatství a architektury v návaznosti na **kulturní turismus**. Turistické oblasti díky kulturnímu dědictví a bohatství, které jsou většinovým cílem turistiky, získávají příjmy, které mají ekonomický charakter renty. U kulturního průmyslu je třeba brát v úvahu, že pracuje s kvalifikovanou lidskou silou a nemá trvalé dopady na životní prostředí.

DOPORUČENÍ:

Podpořit rozvoj regionů prostřednictvím zvýšení investic do kulturní infrastruktury.
Zlepšit podmínky pro investice a poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu.

Vytvořit dopravní předpoklady pro rozvoj regionů (opatření 3.3.3.1)

Význam kvalitního dopravního spojení pro život občanů a příchod investic do regionů je neoddiskutovatelný. Ve sledovaném období 2005–2013 musí proto dojít k maximálnímu

zkvalitnění všech sítí udržitelné dopravy. Další prodlevy a posuny termínů v tomto ohledu by znamenaly velké hospodářské ztráty pro celou zemi a dotčené regiony zvláště. Dálniční síť má především v Čechách výrazně paprskovitý charakter. Krajská města se již dočkala nebo se v blízké budoucnosti dočkají rychlého spojení s Prahou, zatímco spojení mezi krajskými městy navzájem zůstává v původních trasách, dokonce i v případě krajů sdružených v jednotkách soudržnosti NUTS 2. Takový stav je z hlediska ekonomického rozvoje výhodný pro hlavní město, méně výhodný pro krajská města. Obdobný stav platí i na nižších úrovních, například mezi okresními městy na jedné straně a jejich krajskou metropolí na druhé straně. Vertikální směr propojení, tj. spojení s centrem, je podmínka nutná, nikoliv dostačující. Pro vyvážený rozvoj je vhodné s ohledem na intenzity provozu posilovat také horizontální směr propojení, tj. spojení mezi místy obdobného hospodářského a demografického významu.

Stále větší význam v prosperitě regionů sehrává **turistický ruch**. V některých oblastech představuje orientace na turistiku jediný a správný směr vývoje. Tyto oblasti je nutno podpořit výstavbou turistické dopravní infrastruktury (cyklistické stezky, revitalizace historických železnic, rozvoj rekreační a sportovní plavby apod.).

Doporučení:

V rámci modernizace a rozvoje dopravní infrastruktury upřednostňovat projekty podporující **rozvoj cestovního ruchu**.

7 Státní politika životního prostředí ČR pro období 2004 – 2010

Státní politika životního prostředí ČR pro období 2004 – 2010 (usnesení vlády č. 35/2004) konstatuje, že právě kvalitní životní prostředí zvyšuje atraktivnost a tedy i konkurenceschopnost cestovního ruchu pro podnikatelské a další subjekty a vytváří tím podmínky pro zlepšení celkové kvality života obyvatel České republiky.

7.1 Základní zásady

Základními zásadami ochrany životního prostředí je zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů, přičemž platí, že pouze vzdělaní a informovaní občané mohou činit odpovědná rozhodnutí. Udržitelný rozvoj je založen na vyváženém užívání všech zdrojů a proto musí být dodržována zásada udržitelné spotřeby a výroby a to jak morálním apelem na výrobce, tak zavedením ekonomických nástrojů.

Politika životního prostředí se dále opírá o vědecké poznatky, kde však tyto poznatky chybí, platí princip předběžné opatrnosti, jehož naplňování se na všech úrovních promítá do preventivních či adaptivních opatření. Při uplatňování náhrady způsobených škod však platí princip "znečišťovatel platí" (hradí) způsobené škody. Uplatnění tohoto principu vede k ekonomické efektivnosti chování všech subjektů. Dokument proto ve srovnání s předchozími materiály klade zvýšený důraz na efektivní využívání veřejných prostředků.

7.2 Cíle v prioritních oblastech

Cíle jsou v uvedeném dokumentu podrobně rozpracovány. Především jde o oblast ochrany přírody, krajiny a biologické rozmanitosti. Hlavním cílem je zde zastavení poklesu biodiverzity. Tu způsobuje buď intenzifikace zemědělské výroby nebo naopak opuštění zemědělských ploch a následná devastace. K hlavním cílům patří též péče o vodní a mokřadní ekosystémy, revitalizace vodních biotopů.

Dalším cílem je udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady. Patří sem ochrana povrchových a podzemních vod, neobnovitelných přírodních

zdrojů a využívání zdrojů obnovitelných. Do této oblasti patří rovněž snižování energetické a materiálové náročnosti výroby a odpovědné nakládání s odpady.

Třetí organickou oblastí hlavních cílů je životní prostředí a kvalita života. Patří sem boj o snižování zátěže prostředí toxickými látkami, snižování rozlohy postižených území, ochrana před hlukem a také enviromentálně příznivé využívání krajiny. Důležitá je ochrana před negativními důsledky živelních událostí a následků krizových situací.

Ochrana klimatického systému Země a omezení znečištění ovzduší je oblast, kam řadíme snižování emisí, omezování přeshraničních přenosů znečištění a patří sem také ochrana ozonové vrstvy Země.

7.3 Sektorové politiky

Každý sektor společenského a ekonomického života má v rámci SPŽP podrobně specifikovány své úkoly. Týká se to devíti sektorů: Energetika, Těžba nerostů, Průmysl, Obchod, Doprava, Zemědělství a lesnictví, Ochrana a užívání vod, Životní prostředí a zdraví a Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch.

7.3.1 Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch

Regionální rozvoj vychází z Národního rozvojového plánu a ze Strategie regionálního rozvoje České republiky. Jeho cílem je přispět k dosažení udržitelného rozvoje a růstu kvality života obyvatel regionů, která je mimo jiné založena na ochraně a zlepšování životního prostředí. Je to cílevědomá činnost státu, který se snaží, aby všechny regiony měly stejnou šanci na další ekonomické, sociální, environmentální rovnoprávné soužití v rámci jednoho společného státního útvaru i v rámci EU. Hlavní cíl Národního rozvojového plánu lze definovat jako „Udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti ekonomiky“. Jedním ze specifických cílů je také přiblížení se standardům EU v oblasti životního prostředí. Regionální rozvoj by měl řešit různou míru poškození životního prostředí v minulosti, které často záleželo na surovinově a energeticky náročné hospodářské aktivitě, na nešetné těžbě surovin, na dopravním zatížení, na přítomnosti bývalých posádek sovětské armády a na vlivu přeshraničních emisí.

Pod pojmem venkov se rozumí veškerý prostor mimo města. Strategické koncepty rozvoje venkova vycházejí ze skutečnosti, že klíčem k příznivému vývoji společnosti jsou schopnosti a tvůrčí aktivity lidské osobnosti. Přestože gestorem Programu obnovy venkova je Ministerstvo pro místní rozvoj, řadu dílčích programů garantují další ministerstva především Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí. Na programu obnovy venkova se podílejí i nevládní ekologické organizace, regionální podpůrné programy i nejmenší obce.

Cestovní ruch jako ekonomická činnost dlouhodobě a komplexně působí na přírodní i společenské prostředí. Řízení územního rozvoje cestovního ruchu proto vyžaduje mezioborový přístup, který by měl zahrnovat nejen ekonomickou přijatelnost projektů v cestovním ruchu, ale také zohledňovat dopady cestovního ruchu na životní prostředí (ekologické, sociální, kulturní, technologické, politické a další aspekty). Současným vývojovým trendem cestovního ruchu je zohledňování jeho environmentálních aspektů v procesu plánování a rozhodování. Rámcové cíle resortu životního prostředí v oblasti ovlivňování vývoje cestovního ruchu je nutno dále upřesňovat ve smyslu rozhodnutí 7. zasedání Valného shromáždění OSN a Komise OSN pro udržitelný rozvoj, které doporučuje vládám členských zemí OSN, aby zpracovaly koncepce, strategie a plány pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Environmentální opatření v oblasti regionálního rozvoje, obnově venkova a cestovního ruchu:

- ustavit Regionální rady pro udržitelný rozvoj v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích;
- podporovat města a obce při realizaci jejich záměrů v oblasti životního prostředí, zvláště pokud tyto záměry nebo zamýšlené dopady přesahují hranice jedné obce, popř. pokud jsou nad finančními možnostmi obcí;
- podporovat a chránit krajinný ráz území a jeho prvky jako jsou např. osamělé stromy, zelené pásy podél silnic a cest, zdroje pitné vody, mokřady a drobné vodní nádrže a toky, monitorovat výskyt zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin;
- podporovat programy, které souvisejí s péčí o přírodu a krajinu, a to nejenom ty, které jsou orientovány na zemědělskou půdu;

- podporovat místní samosprávy a nevládní organizace při realizaci Programu obnovy venkova;
- provázat program obnovy venkova s realizací Místní agentury 21;
- v Programech obnovy venkova podporovat místní ochranu přírody a krajiny a spojit ji s environmentální výchovou vzděláváním a osvětou;
- zajistit vytvoření a podporovat používání metodiky únosnosti území při územním rozvoji cestovního ruchu (aplikovat koncept únosné kapacity a model LAC);
- monitorovat vývoj cestovního ruchu s využitím indikátorů jeho dopadů na životní prostředí a místní rozvoj – vypracovat návrh a prosazovat systematizaci územního, časového a věcného sledování dopadů cestovního ruchu;
- podporovat rozvoj šetrných, ekologicky únosných forem cestovního ruchu, resp. usilovat o zvýšení podílu tohoto typu cestovního ruchu na celkovém objemu cestovního ruchu;
- vytvořit síť regionálních center šetrné turistiky koordinované národním centrem za účelem ekologizace regionálního cestovního ruchu, metodické i praktické podpory;
- podporovat vývoj Národního systému certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu (ubytovacích a stravovacích služeb, tour-operátorů a celých destinací), podporovat zavádění environmentálních systémů řízení v cestovním ruchu, podporovat ekologické certifikace jakožto kritérium případných dotačních titulů;
- ve zvláště chráněných územích zajistit implementaci principů „Evropské charty udržitelného cestovního ruchu v chráněných oblastech“ a zohlednit zavádění soustavy NATURA 2000;
- rozšiřovat cestovní ruch a turistiku do méně atraktivních oblastí pomocí Evropských strukturálních fondů;
- zavést ekologickou certifikaci a propagaci destinací cestovního ruchu, respektujících zásady ochrany životního prostředí.
- pečovat o krajinu rozvojem venkovské turistiky, ekoturistiky a ekoagroturistiky, využívat tuto formu turistiky pro výchovu návštěvníků a nepřímo i místních obyvatel k vytváření si vztahu, a tím i zodpovědnému přístupu k tvorbě, zhodnocování a ochraně životního prostředí;

- podporovat rozvoj environmentálně šetrných dopravních systémů ve všech oblastech cestovního ruchu, podporovat veřejnou hromadnou dopravu, zejména ve chráněných krajinných oblastech, národních parcích a v historických městech a omezit tak individuální automobilovou dopravu v těchto oblastech;
- zajišťovat podmínky pro pěší, příp. cyklistickou, přístupnost krajiny rekonstrukcí a zřizováním polních a lesních cest v souvislosti s prováděnými pozemkovými úpravami, jako nástrojem realizace péče o krajinu;
- podporovat vytváření pěších zón v centrech měst či v jejich historicky cenných částech a usnadnit jejich dostupnost pro cyklisty;
- revitalizovat železniční tratě a železniční stanice, jako možná centra služeb pro ekologicky šetrnou pěší turistiku a cykloturistiku;
- adaptovat stávající nevyužité hospodářské budovy pro ubytovací, restaurační a informační služby.

8 Politika územního rozvoje

8.1 Obecná charakteristika

Politika územního rozvoje České republiky (PÚR ČR) je nástroj územního plánování, který určuje požadavky a rámce pro konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území a určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů. PÚR ČR poskytuje rámec pro konsensuální rozvoj a zhodnocování území ČR. Z tohoto důvodu, pro dosažení potřebné koordinace odvětvových a meziodvětvových koncepcí, územně plánovací dokumentace krajů a záměrů, které mají vliv na rozvoj území ČR a přesahují svým významem území jednoho kraje, PÚR ČR zajišťuje součinnost ministerstev, dalších ústředních správních úřadů a krajů.

8.2 Cestovní ruch v Politice územního rozvoje

Z Politiky územního rozvoje ČR mj. vyplývá, že se má podporovat rozvoj cestovního ruchu zejména v rámci vymezených rozvojových oblastí (Praha, Ostrava, Brno, Hradec Králové/Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec, Olomouc, Zlín, České Budějovice, Jihlava a Karlovy Vary). V rámci rozvojové oblasti Karlovy Vary se při tom má podporovat rozvoj lázeňství. V rámci pak tzv. specifických oblastí Šumava, Beskydy a Jeseníky-Králický Sněžník se má celostátně i mezinárodně propagovat přírodní a kulturní hodnoty oblasti a možnosti rekreace s cílem rozvoje cestovního ruchu, organizovat poradenství pro rozvoj kvalifikace obyvatel v této oblasti, v rámci specifické oblasti Beskydy se má dále podporovat i rozvoj ekologických forem rekreace, turistiky a cyklistiky, zpracování místních surovin, tradičních řemesel apod., navázat na místní tradice umělecké a řemeslné výroby a v rámci specifické oblasti Rakovnicko-Kralovicko-Podbořansko se má do roku 2008 posoudit reálné možnosti využití pro specifické formy rekreace, využívající klidového charakteru oblasti.

9 Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy

9.1 Obecná charakteristika

Usnesením Vlády ČR ze dne 7. července 2004 č. 678 byla schválena Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky, ve které se stát zavázal k podpoře cyklistické dopravy a k budování cyklostezek.

Cílem současného dopravního plánování je systematická podpora dopravy přátelské k životnímu prostředí. Mezi takové druhy dopravy jednoznačně patří i cyklistika. Její pozitiva jsou zřejmá – bezhlučnost a nulové emise, finanční a prostorová nenáročnost. Půlhodinka jízdy denně je vynikající prevencí proti civilizačním chorobám, cyklisté nemají tolik problémů s hledáním parkovacích míst, s dopravními kolapsy a zácpami, kolo přispívá k humanitě a družnosti. Významný je i přínos pro rozvoj cestovního ruchu.

9.2 Priority

1. Rozvoj cyklistiky jako rovnocenného prostředku dopravní obsluhy území

Cyklistická doprava je nedílnou součástí dopravního systému. Cílem je vybudovat hustou síť bezpečných cyklostezek v sídlech i v krajině po celém území České republiky včetně související infrastruktury (zeleň apod.). Zlepšit tak dopravní obsluhu na venkově i ve městech, rozšířit volbu občanům ve způsobu denní osobní dopravy a vytvořit tak zásadní příležitost pro zlepšení prevence civilizačních chorob a zlepšení zdravotního stavu obyvatel. Přinést praktické návrhy pro všechny, kteří se zabývají rozvojem našich regionů, celkovou podporou udržitelné dopravy, ať už na úrovni samosprávy, podnikatelské sféry i ve službách, zájmovým skupinám a široké veřejnosti.

- CÍL 1.1. Podmínky pro výstavbu cyklistické infrastruktury
- CÍL 1.2. Bezpečnost zranitelných účastníků silničního provozu
- CÍL 1.3. Cyklistika a integrovaný dopravní systém
- CÍL 1.4. Výzkum, výchova, vzdělávání a osvěta k podpoře cyklistiky

2. Rozvoj cyklistiky pro posílení cestního ruchu

Cyklistika je v České republice celonárodně oblíbená, je zábavou a častou fyzickou aktivní náplní volného času. Výběrem vhodných produktů můžeme upozornit na širší využití kola, a to jako běžného dopravního prostředku i pro požitek z jízdy v daleko hlubším smyslovém kontaktu s přírodou, než při pohybu v autě či prostředcích hromadné dopravy. Využitím současného zájmu o cyklistiku u nás a vůbec v celé Evropě můžeme rozšířit cestovní ruch i do doposud málo známých oblastí České republiky.

- CÍL 2.1. Vytváření podmínek k podpoře cykloturistiky
- CÍL 2.2. Využití cykloturistiky pro obnovu venkova
- CÍL 2.3. Zajištění přípravy čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU

3. Rozvoj cyklistiky pro posílení ochrany životního prostředí a zdraví

Cyklistická doprava je nedílnou součástí dopravního systému, avšak je bez-emisní, nehlukná, nespotebovává neobnovitelné zdroje energie, neovlivňuje klima Země, nezpůsobuje kyselý dešť, neemituje toxické látky, není náročná na prostor, nepřispívá k obchodnímu saldu za dovoz uhlovodíků a prakticky téměř nevytváří externí náklady za škody na přírodě, majetku a zdraví tak, jako jiné druhy zejména motorové dopravy. Každý, kdo uspokojuje své dopravní potřeby jízdou na kole zároveň neřídí automobil a tím výrazně šetří životní prostředí. Je žádoucí, aby co největší podíl obyvatel ČR, ale i celosvětově mohl používat nemotorovou dopravu na bezpečných, kvalitních a environmentálně zasazených cestách do krajiny a měst a to o potřebné hustotě, které však zatím nejsou. Negativní vlivy dopravy obvykle představují velmi závažné environmentální a zdravotní problémy. Navíc patří fyzická pasivita mezi hlavní příčiny předčasných úmrtí a jízda na kole může zásadně snížit riziko výskytu celé řady civilizačních chorob (kardiovaskulárních onemocnění, diabetu, vysokého krevního tlaku, nadváhy atd.).

Je proto potřebné, aby se obyvatelé ČR mohli nabídkou bezpečných oddělených cyklostezek a odpovídajícího zázemí každodenně svobodně rozhodnout a provozovat cyklistickou dopravu. Posilování fyzického a psychického zdraví občanů a nacházení dobrého vztahu k přírodě a krajině jsou dalšími cíli rozvoje cyklodopravy. Ta by se měla stát prestiží a součástí zdravého životního stylu šetrného k životnímu prostředí.

Rozvoj cyklo dopravy významně přispěje k naplňování environmentálních cílů ve snižování emisí skleníkových plynů a tím i k programu zmenšování klimatických změn, ke snižování produkce kyselých dešťů a acidifikace prostředí, k menší spotřebě neobnovitelných zdrojů energie, ke snižování hluku, ke snižování produkce nebezpečných látek z výfukových plynů motorové dopravy. Míra přínosu bude dána mírou naplňování Priority 1, jejích cílů i opatření.

- CÍL 3.1. Regulace a podpora cyklistiky z pohledu ochrany cenných území
- CÍL 3.2. Rozvoj cyklistiky v území
- CÍL 3.3. Zajištění ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty a dalších osvětových programů k podpoře cyklistiky a zdravého životního stylu

4. Zajištění koordinace s dalšími resorty a subjekty

- CÍL 4.1. Zajištění ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty a dalších osvětových programů k podpoře cyklistiky a zdravého životního stylu
- CÍL 4.2. Zajištění udržitelného plánování a koordinace monitoringu
- CÍL 4.3. Zajištění a koordinace propagace
- CÍL 4.4. Zajištění a koordinace vzdělávání a osvěta
- CÍL 4.5. Zajištění aktualizace legislativy a koordinovaná aplikace

10 Strategické obecné zásady Společenství pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost 2007–2013

10.1 Obecná charakteristika

V souladu s integrovanými obecnými zásadami pro růst a zaměstnanost obnovené lisabonské agendy by programy podporované politikou soudržnosti měly usilovat o zaměřování zdrojů na tyto tři priority:

- zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a ochranou životního prostředí,
- podporu inovace, podnikavosti a růstu hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií, a
- vytváření více a lepších pracovních míst pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.

Vzhledem k začlenění obnovené lisabonské agendy do nových programů je třeba věnovat pozornost těmto zásadám:

Za první by se měla politika soudržnosti v souladu s obnovením lisabonské strategie ve větší míře zaměřit na vědomosti, výzkum a inovace a lidský kapitál. Proto by se celkové finanční úsilí na podporu těchto oblastí činnosti mělo výrazně zvýšit, jak to vyžadují nová ustanovení o účelovém vázání prostředků . Navíc by se členské státy a regiony měly inspirovat osvědčenými postupy, které vedly k viditelně kladným výsledkům v oblasti růstu a zaměstnanosti.

Za druhé by členské státy a regiony měly mít za cíl udržitelný rozvoj a posílení součinnosti hospodářského, sociálního a environmentálního rozměru. Obnovená lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost a národní programy reforem zdůrazňují úlohu životního prostředí

v oblasti růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Při přípravě programů a projektů je nutné zohlednit ochranu životního prostředí s cílem podporovat udržitelný rozvoj.

Za třetí by členské státy a regiony měly na všech úrovních přípravy a provádění programů a projektů usilovat o rovnost mužů a žen. Toho by se mohlo dosáhnout prostřednictvím specifických opatření na podporu rovnosti, jakož i důkladným zohledněním dopadů jiných projektů a řízení fondů na muže a ženy.

Za čtvrté by členské státy měly přijmout vhodná opatření, která během různých fází provádění fondů zabrání jakékoli diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženství nebo světového názoru, věku nebo sexuální orientace. Zejména přístupnost pro postižené osoby je jedním z kritérií, které je nutné respektovat při stanovení činností spolufinancovaných z fondů a zohlednit během různých fází provádění.

10.2 Cestovní ruch ve Společenství pro soudržnost

10.2.1 Příspěvek měst k růstu a zaměstnanosti (opatření 2.1)

Jak je popsáno ve sdělení Komise o politice soudržnosti a městech, více než 60 % obyvatelstva Evropské unie žije ve městských oblastech s více než 50 000 obyvatel. Města a městské oblasti obecně jsou sídlem většiny pracovních míst, podniků a institucí vyššího vzdělávání a klíčem k dosažení sociální soudržnosti. Evropská města a městské oblasti mají tendenci přitahovat vysoce kvalifikované pracovníky, čímž se vytváří účinný kruh stimulující inovaci a podnikání, a tím zvyšující přitažlivost pro nové talenty.

Ve městech a městských oblastech se kromě příležitostí soustřeďují také výzvy a je nutné zohlednit konkrétní obtíže městských oblastí, jako jsou nezaměstnanost a sociální vyloučení (včetně problému „chudých pracujících“), vysoká a rostoucí míra trestné činnosti, přelidnění a existence čtvrtí trpících chudobou uvnitř městských hranic.

Programy se zaměřením na městské oblasti mohou mít různou formu.

Existují činnosti na podporu měst jako motorů regionálního rozvoje. Cílem těchto činností by mělo být zlepšení konkurenceschopnosti, například prostřednictvím slučování do

uskupení. Podporované činnosti zahrnují opatření podporující podnikání, inovaci a rozvoj služeb, včetně služeb výrobcům. Rovněž je důležité získat vysoce kvalifikované pracovníky a zajistit jejich setrvání v zaměstnání (pomocí opatření týkajících se přístupnosti, poskytování kulturních služeb atd.).

V této souvislosti jsou důležitá opatření na zlepšování fyzického prostředí, asanaci bývalých průmyslových areálů, zejména ve starých průmyslových městech, a na zachování a rozvoj historického a kulturního dědictví s možným pozitivním vlivem na **rozvoj cestovního ruchu s cílem vybudovat přitažlivější města, v kterých budou chtít lidé žít**. Obnova stávajících veřejných prostorů a průmyslových areálů může hrát důležitou roli při zamezení vytváření předměstí a rozrůstání měst, čímž pomůže vytvořit podmínky nezbytné pro udržitelný hospodářský rozvoj. Celkově mohou města zlepšením plánování, navrhování a udržování veřejných prostorů vytěsnit trestnou činnost a pomoci při budování přitažlivých ulic, parků a otevřených prostorů, které jsou bezpečné a jsou jako takové pocíťovány. V městských oblastech jsou environmentální, hospodářský a sociální rozměr silně propojené. Městské životní prostředí vysoké kvality přispívá prioritě obnovené lisabonské strategie, jíž je učinit Evropu přitažlivějším místem pro práci, život a investice .

10.2.2 Podpora hospodářské diverzifikace venkovských oblastí, oblastí rybolovu a oblastí, které trpí přírodním znevýhodněním (opatření 2.2)

Politika soudržnosti se rovněž významně podílí na podpoře hospodářské obnovy venkovských oblastí, a tak doplňuje opatření podporovaná novým fondem pro rozvoj venkova (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova – EZFRV). Tento doplňující přístup by měl podpořit restrukturalizaci a diverzifikaci hospodářství ve venkovských oblastech Evropy.

Mnoho venkovských oblastí je silně **závislých na cestovním ruchu**. Tyto regiony potřebují integrovaný přístup zaměřený na kvalitu a spokojenost spotřebitelů a založený na hospodářském, sociálním a environmentálním rozměru udržitelného rozvoje. Opatření by měla využít a snažit se zachovat a rozvinout přírodní a kulturní bohatství, což může mít pozitivní vedlejší účinky pro ochranu stanovišť a podporu investic do biologické rozmanitosti. Integrovaný přístup by měl především směřovat k tomu, aby měl příznivý

dopad na cestovní ruch, místní hospodářství, osoby pracující v cestovním ruchu, návštěvníky a místní obyvatelstvo a také na přírodní a kulturní dědictví.

11 Evropská Ústava a cestovní ruch

11.1 Obecná charakteristika

Během uplynulých 20ti let se postupně vyvíjely smlouvy, které určovaly vývoj Evropské unie. Každou změnu připravovala mezivládní konference, na níž se několik měsíců scházeli zástupci vlád členských států. Postupně se tak prohloubila evropská integrace podpisem Jednotného evropského aktu v únoru 1986, Maastrichtskou smlouvou podepsanou v únoru 1992, Amsterdamskou smlouvou z roku 1997 a smlouvou z Nice z 2001. V Laakenu v prosinci 2001 přijala Evropská rada, složená z hlav států a předsedů vlád 15 států, prohlášení o budoucnosti EU, na jehož základě byl svolán Konvent, v němž byli zástupci nejen 15 členských států ale i 13 kandidátských zemí. Od 28.2.2002 do 20.6.2003 pracoval Konvent na textu ústavní smlouvy. Diskuse nad textem byla po celou dobu přístupná na webových stránkách <http://european-convention.eu.int>. Text předložený Konventem byl podkladem pro jednání mezivládní konference a byl uzavřen slavnostním podpisem 29.října 2003 v Římě.

11.2 Obsah ústavní smlouvy

Ústava v zájmu srozumitelnosti a jasnosti nahrazuje všechny stávající smlouvy jedním textem. Je proto rozdělena do preambule a 4 částí.

▪ 1. část - Základní ustanovení ústavy

- Tato část obsahuje „vlastní ústavu“ – vymezuje cíle unie, jednotlivé pravomoci, rozhodovací postupy a orgány EU. V této části se hovoří o hodnotách, na nichž je unie založena, o základních právech občanů unie, je zde popsán výkon jednotlivých pravomocí, rozpočtové a finanční zásady, orgány a instituce unie. Zde je také poprvé navržen způsob vystoupení z EU.

▪ 2. část - Listina základních práv

- Do smlouvy o ústavě byla začleněna Charta lidských práv přijatá v Nice v prosinci 2000. Dává k dispozici soubor práv, která jsou právně závazná.

- **3. část - Politiky Unie**
 - Tato obsáhlá část se věnuje politikám a činnostem unie, a protože přejímá mnohá ustanovení stávajících smluv, je značně rozsáhlá a pro laika často obtížně srozumitelná. Jde o popis fungování unie.
- **4. část - Obecná a závěrečná ustanovení**
 - Obsahuje závěrečná ustanovení včetně postupů pro přijetí a revizi této ústavní smlouvy.

11.3 Vymezení a cíle Unie

(1. část, Hlava I, Evropské Ústavy)

Založení Unie

Odrážejíc vůli občanů a států Evropy vytvářet společnou budoucnost, zakládá tato Ústava Evropskou unii, jíž členské státy svěřují pravomoci k dosažení společných cílů. Unie koordinuje politiky členských států zaměřené na dosažení těchto cílů a vykonává komunitárním způsobem pravomoci, které jí členské státy svěřují.

Unie je otevřena všem evropským státům, které ctí její hodnoty a zavazují se je společně podporovat.

Hodnoty Unie

Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

Cíle Unie

Cílem Unie je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel.

Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic a vnitřní trh s volnou a nenarušenou soutěží.

Unie usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku, s vysokým stupněm ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok. Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte. Podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy. Respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou různorodost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví.

Ve svých vztazích s okolním světem Unie zastává a podporuje své hodnoty a zájmy. Přispívá k míru, bezpečnosti, udržitelnému rozvoji této planety, k solidaritě a vzájemné úctě mezi národy, volnému a spravedlivému obchodování, vymýcení chudoby a k ochraně lidských práv, především práv dítěte, a k přísnému dodržování a k rozvoji mezinárodního práva, zejména k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů.

Unie sleduje své cíle vhodnými prostředky na základě pravomocí, které jsou jí Ústavou svěřeny.

Základní svobody a zákaz diskriminace

Uvnitř Unie jsou v souladu s Ústavou Unií zaručeny volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu, jakož i svoboda usazování.

V oblasti působnosti Ústavy, aniž jsou dotčena její zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.

Vztahy mezi Unií a členskými státy

Unie ctí rovnost členských států před Ústavou a jejich národní identitu, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy. Respektuje základní funkce státu, zejména ty, které souvisejí se zajištěním územní celistvosti, udržení veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti.

Podle zásady loajální spolupráce se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících z Ústavy. Členské státy učiní veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z Ústavy nebo jsou důsledkem činnosti

orgánů Unie. Členské státy usnadňují Unii plnění jejích úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.

Právo Unie

Ústava a právo přijímané orgány Unie při výkonu jí svěřených pravomocí mají přednost před právem členských států.

Právní subjektivita

Unie má právní subjektivitu.

Symboly Unie

Vlajka Unie znázorňuje kruh dvanácti zlatých hvězd na modrém pozadí.

Hymna Unie vychází z "Ódy na radost" z Deváté symfonie Ludwiga van Beethovena.

Heslo Unie zní: "Jednotná v rozmanitosti".

Měnou Unie je euro.

Den Evropy se v celé Unii slaví 9. května.

11.4 Politiky Unie

3. část

Pro účely tohoto dokumentu je nejvíce relevantní část 3. Politika Unie, která se skládá ze šesti hlav:

- HLAVA I – obecně použitelná ustanovení
- HLAVA II – zákaz diskriminace a občanství
- **HLAVA III – vnitřní politika**
- HLAVA IV – přidružení zámořských zemí a území
- HLAVA V – vnější činnosti Unie
- HLAVA VI – fungování Unie

11.4.1 Vnitřní politika (hlava 3.)

KAPITOLA I – **Vnitřní trh** - Vytvoření a fungování vnitřního trhu, Volný pohyb osob a služeb, Pravidla hospodářské soutěže apod.

KAPITOLA II – **Hospodářská a měnová politika** - Hospodářská politika, Měnová politika, Institucionální ustanovení, Ustanovení týkající se členských států, jejichž měnou je euro aj.

KAPITOLA III – **Politiky v dalších oblastech** – Zaměstnanost, Sociální politika, Hospodářská, sociální a územní soudržnost, Zemědělství a rybolov, Životní prostředí, Ochrana spotřebitele, Doprava, Transevropské sítě, Výzkum a technologický rozvoj a vesmír, Energetika

KAPITOLA IV – **Prostor svobody, bezpečnosti a práva** - Obecná ustanovení, Politiky týkající se kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví, Soudní spolupráce v občanských věcech, Soudní spolupráce v trestních věcech, Policejní spolupráce,

KAPITOLA V – **Oblasti, ve kterých může Unie vést podpůrnou, koordinační nebo doplňkovou činnost**

- Oddíl 1 – Veřejné zdraví
- Oddíl 2 – Průmysl
- Oddíl 3 – Kultura
- **Oddíl 4 – Cestovní ruch**
- Oddíl 5 – Všeobecné vzdělávání, mládež, sport a odborné vzdělávání
- Oddíl 6 – Civilní ochrana
- Oddíl 7 – Správní spolupráce

11.5 Cestovní ruch (oddíl 4)

Unie doplňuje činnost členských států v oblasti cestovního ruchu, zejména podporou konkurenceschopnosti podniků Unie v této oblasti.

Za tímto účelem je činnost Unie zaměřena na

- podporu vytváření příznivého prostředí pro rozvoj podniků v této oblasti;
- podporu spolupráce mezi členskými státy, zejména výměnou zkušeností.

12 Lisabonská strategie

12.1 Základní charakteristika

Pod názvem Lisabonská strategie je od roku 2000 označován program radikálních reforem, které mají během deseti let (do roku 2010) učinit z Evropy vysoce ekonomicky výkonnou a konkurenceschopnou oblast. Rozhodly o tom všechny členské státy na zasedání Evropské rady na jaře 2000 v portugalském Lisabonu s tím, že tyto cíle nesmí ohrozit sociální soudržnost a nemají také poškodit životní prostředí.

Je to odpověď na zjištěné slabiny Evropské unie, především na neuspokojivý vývoj zaměstnanosti a na pomalý růst produktivity práce. Souvisí to také s pomalým zaváděním nových technologií, malým objemem výdajů na vědu, malou inovační aktivitou a překážkami v podnikání, zejména ve srovnání s obchodními rivaly, USA a Japonskem. Tento stav potvrzuje, že Evropa nevyužívá plně svého potenciálu, hlavně pracovního. Tváří v tvář stárnutí obyvatelstva na jedné straně, konkurenčnímu tlaku asijských zemí (v nové době především Číny a Indie) na straně druhé, bude výhledově stále obtížnější udržovat dosaženou prosperitu a také postavení Evropy v globálním světě, v němž Unie usiluje být jedním z respektovaných aktérů. Proto se lisabonský summit shodl v tom, že Evropa stojí před „radikální transformací“ své ekonomiky.

Navržená reforma má tři „pilíře“: ekonomický, sociální a ekologický. V ekonomické oblasti jde o to odstranit zbývající překážky, které brání účinnějšímu fungování trhů zboží, práce, služeb a kapitálu, eliminovat bariéry podnikání, hlavně u malých a středních podniků, zvýšit objem prostředků na vědu a výzkum a otevřít tak prostor pro inovace a všestranné využití nových technologií, zejména internetu. V sociální oblasti je žádoucí vytvořit více nových pracovních příležitostí opřených o vyšší kvalifikaci a celoživotní vzdělávání, úpravu evropských sociálních systémů s ohledem na stárnutí obyvatelstva a vyšší nároky penzijních a zdravotnických systémů. V ekologické oblasti Unie usiluje o tzv. udržitelný rozvoj založený na tom, že potřeby současné generace budou uspokojovány tak, že se tak nebude dít na úkor generací příštích.

V různých oblastech lisabonské strategie byly stanoveny buď konkrétní cíle (např. při zvyšování míry zaměstnanosti, u výdajů na výzkum, ke zlepšování životního prostředí)

nebo stanoveny termíny dosažení těchto cílů (ekonomické reformy). K řízení lisabonského procesu nebyl zřízen žádný zvláštní orgán, Evropská rada se však stala koordinujícím a kontrolním orgánem, který na svém pravidelném jarním zasedání hodnotí postup strategie.

Na jaře 2005 byly dosažené výsledky podrobeny velice tvrdé kritice na zasedání Evropské rady v Bruselu. Otevřeně se konstatovalo, že dosažené výsledky jsou „zklamáním“: Evropě se zatím nepodařilo zvýšit svou ekonomickou výkonnost, což se projevuje na pomalém růstu, nízkých přírůstcích produktivity práce, na nedostatečné inovační činnosti evropských podniků, na pomalém postupu ekonomických reforem. Příčin, proč se „Lisabonu“ nedaří, je celá řada : ekonomické klima ve světě a v Evropě nebylo po roce 2000 příznivé, což mělo účinek na investice, výdaje na výzkum a inovační činnost a na ochotu provádět ekonomické reformy. Ovšem největší odpovědnost padá na vlády členských zemí, z nichž mnohé přijaly novou strategii pouze slovně. O výsledcích programu se nerozhoduje v Bruselu, ale v členských zemích, jejichž veřejnost díky špatné komunikaci často vůbec neví, oč v této strategii běží. Přitom přístup členských zemí k tomuto programu se velmi liší. A tak se setkáváme s evropskými „hvězdami“, k nimž patří Dánsko, Švédsko a Finsko. Tyto země dominují ve všech ukazatelích lisabonské strategie : výdaje na výzkum, inovační činnost, prostředí pro podnikání, liberalizace ekonomiky, ekologie. A dosahují v těchto ukazatelích lepších výsledků než USA. A zejména dokazují, že nová strategie je reálná. Na druhé straně velké evropské země, k nimž patří Německo, Francie a Itálie, bohužel zatím pokulhávají téměř ve všech ukazatelích.

Přesto není důvodů lámat nad Evropou hůl. Pro Evropu v žádném případě neplatí, že je synonymem pro stagnaci a zastávání. Světový žebříček zemí, který sestavil švýcarský World Economic Forum a uveřejnil v roce 2004, uvádí mezi pěti zeměmi, jež jsou v globálním světě nejvíce konkurenceschopné, právě Finsko, Švédsko a Dánsko.

Přes zklamání, které připravilo hodnocení první poloviny Lisabonské strategie a přes její nevydařený start, nevyšel z žádné členské země návrh zpochybnit její záměr. Nová Komise v čele s J.Barrosou, jejíž funkční období začalo na začátku roku 2005, převzala za strategii odpovědnost a zformulovala pozici, kterou schválily také členské země: strategii neopouštět, nově ji nastartovat, soustředit se na ekonomický růst a vysokou zaměstnanost jako hlavní cíle, odstranit nadměrnou přebujelost jejích programů. Byla také jasně

vytyčena zásada, že sociální soudržnost a udržení vysokých standardů zůstávají mezi prioritními cíli, avšak lze je dosahovat nejlépe v prosperující ekonomice. Hlavní kolbiště, na němž se rozhoduje o osudu strategie, jsou a zůstanou členské země, které ji musí vzít za své a určit odpovědné osoby za její plnění. Změna musí nastat také v zapojení národních parlamentů, sociálních partnerů a nevládních organizací. I když je zřejmě nereálné dohnat zpoždění z první poloviny desetiletí, není důvod, aby byla Lisabonská strategie opuštěna. Také proto, že Lisabonskou strategii podporují všechny evropské instituce, vlivné svazy evropských podnikatelů, evropské odbory i občanské organizace. Diskuse se vede o tom, proč se až doposud směřování nedaří, nikoli o cíli a záměru.

Pro nový start lisabonské strategie bylo na jaře 2005 rozhodnuto soustředit se na tyto priority:

- Posílit inovace a znalosti jako motor ekonomického růstu: výzkum se má stát nejvyšší prioritou, musí být vytvořena strategie podporující vývoj a zavádění nových technologií, Evropa musí přilákat a udržet vědce světové úrovně,
- Dokončit vnitřní trh v oblastech, kde zůstaly bariéry: zejména uvolnit volný pohyb služeb mezi členskými státy a propojit finanční trhy,
- Vytvářet příznivé podmínky pro podnikání: odstranit bariéru předpisů, hodnotit každý legislativní návrh z hlediska dopadu na konkurenceschopnost před jeho přijetím, více rizikového kapitálu, podporovat podnikatelský duch,
- Zpružnit trh práce: reformovat pracovní trh, celoživotní vzdělávání, zaměstnání pro starší osoby,
- Ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj: nová šance pro inovace, nalezení rovnováhy mezi hospodářskou, sociální a ekologickou dimenzí Lisabonské strategie.

12.2 Česká republika a Lisabonská strategie

Česká republika stejně jako další nové státy byla ještě před vstupem do EU v roce 2001 Evropskou radou vyzvána k účasti na Lisabonské strategii. Hlavním argumentem bylo, že úkoly obsažené v této strategii jsou společné jak pro staré, tak pro nové země. Shodné problémy lze snadno vyjmenovat: nízká míra zaměstnanosti, stimulace růstu a konkurenceschopnosti, zavádění nových technologií, zvýšená podpora výzkumu a šíření

inovací, podpora vzdělání, ekologické programy aj. Od roku 2003 jsou v každoroční souhrnné zprávě o postupu lisabonské strategie hodnoceny také výsledky ČR.

Potom, co byly zhodnoceny výsledky první poloviny desetiletého období Lisabonské strategie (na jaře 2005), postavila se také česká vláda za reformu dosavadního postupu. Podporuje návrh Komise, aby se růst a zvýšení zaměstnanosti staly nejvyšší prioritou obnovené strategie, aby se zúžil počet jejích priorit a zejména aby se zvýšila odpovědnost členských států za splnění jejích cílů. Staví se jednoznačně za stanovisko, že je nezbytné nejdříve dosáhnout ekonomických cílů, aby mohly být zajištěny a udrženy vysoké sociální ekologické standardy. Podle názoru české strany je dobře fungující vnitřní trh klíčovým nástrojem k dosažení lisabonských cílů.

Orientaci na lisabonské cíle nalezneme ve dvou dokumentech české vlády:

1. Jde o *Strategii hospodářského růstu* z jara 2005, která představuje dlouhodobou vizi vývoje české ekonomiky do roku 2013. Jejím splněním by se ČR v tomto cílovém roce měla vyrovnat průměru vyspělých zemí Unie, měřeno ukazatelem HDP na obyvatele. Inspirace lisabonskou strategií je zřetelná na pěti prioritách, které mají přispět k vysoké konkurenceschopnosti české ekonomiky : 1. Příznivé prostředí pro podnikání, 2. Zajistit potřebné zdroje financování, 3. Budování infrastruktury, 4. Rozvoj lidských zdrojů a 5. Podpora výzkumu, vývoje a inovací (viz kapitola 6).
2. *Národní lisabonský program na období 2005-2008* (Národní program reforem České republiky) přijatý v říjnu 2005 v souladu s doporučeními Evropské rady z jara 2005.

Národní Lisabonský program koresponduje se Strategií hospodářského růstu do roku 2013 a obsahuje seznam opatření, která mají být realizována v příštích třech letech. Navrhovaná opatření se týkají makroekonomické oblasti, mikroekonomické oblasti a trhu práce.

V makroekonomické části se vychází z toho, že stabilní makroekonomické prostředí (charakterizované vnější i vnitřní rovnováhou) je důležitým předpokladem pro ekonomický růst. Tento vývoj má být podpořen vhodnou rozpočtovou a měnovou

politikou. Takový úkol stojí i před „starými“ členskými zeměmi, na rozdíl od nich se Česká republika v nadcházejícím období bude připravovat na přijetí společné měny. Ve sféře veřejných financí půjde proto o pokračování jejich reformy tak, aby byl postupně snižován deficit veřejných financí a aby v roce 2008 dosáhl úrovně pod 3 %. Měnová politika by měla přispět k tomu, aby byl udržen nízký a stabilní růst cenové hladiny. Protože Česká republika usiluje o členství v eurozóně, mělo by být výsledkem realizovaných reforem splnění maastrichtských konvergenčních kritérií tak, aby bylo možno zavést euro k roku 2010. K dalším předpokládaným opatřením patří stabilizace důchodového systému a systému financování zdravotní péče.

V mikroekonomické oblasti má být provedena celá řada reforem, které povedou k posílení a zvýšení konkurenčních výhod české, a tím i evropské průmyslové základny. Program se zaměřuje na reformu podnikatelského prostředí (zejména opatřeními na podporu malého a středního podnikání, snazšího zakládání nových společností a snížením administrativní zátěže pro podnikatele), na vytvoření prostředí stimuluujícího výzkum, vývoj a inovace, včetně jejich komerčního využití v praxi, na racionální využívání zdrojů (zejména elektrické energie), na modernizaci a rozvoj dopravních, informačních a telekomunikačních sítí. Předpokládaným zvýšením přírůstků produktivity práce by se měla postupně uzavírat mezera mezi českou ekonomikou a průměrem zemí EU.

V oblasti trhu práce se reformní opatření mají dotknout zejména pružnosti trhu práce. Má jít o rozšíření smluvní volnosti, snížení zákonných nemzdových nákladů práce, zvýšení územní mobility pracovní síly, jež ve svém souhrnu mají přispět ke zvýšení pracovní motivace. V oblasti začleňování osob na trhu práce je soustředěna pozornost na osoby stojící na počátku a na konci profesní kariéry. Reformy v oblasti rozvoje vzdělávání zvýší kvalitu pracovní síly, rozšíří možnosti vzdělávání a podpoří schopnost vyrovnat se s náročnými podmínkami měnícího se trhu práce. Přijatá opatření Národního programu reforem by měla přispět k tomu, že se do roku 2008 zvýší celková míra zaměstnanosti na 66,4 %, míra zaměstnanosti žen na 57,6 % a míry zaměstnanosti starších zaměstnanců (55-64 let) na 47,5 %.

Dosavadní zkušenosti lisabonské strategie potvrdily, že vytyčení priorit ovšem nestačí. Má-li se Česká republika poučit z jejích úspěchů i nezdarů, musí se strategie stát

„vlastnictvím“ nejen vlády, ale také celé veřejné správy, podnikové sféry, finančních institucí, vzdělávacího i výzkumného sektoru i občanských organizací.

12.3 Lisabonská strategie a cestovní ruch

Evropa představuje region, který je v celosvětovém srovnání turisticky nejnavštěvovanějším: ve skutečnosti šest členských zemí EU se nachází v první světové desítce destinací pro dovolenkové návštěvníky. Není překvapující, že tento sektor je velmi důležitý pro celou evropskou ekonomiku a že přístupy a formy podpory a motivace těchto aktivit se rozvíjejí i na úrovni EU.

Cestovní ruch je rostoucím odvětvím, jehož obrat běžně roste v horizontu několika po sobě jdoucích čtyřletých období přibližně o čtvrtinu (tento jev lze pozorovat již od konce 90. let). V roce 2005 uskutečnili zahraniční turisté v evropských destinacích přibližně 900 miliónů přenocování.

Hlavním typem podniku v cestovním ruchu jsou malé a střední podniky; jejich podíl na unijním HDP činí přibližně 4 %. V přibližně dvou milionech podniků jsou zaměstnána asi 4 % celkové pracovní síly EU (reprezentující přibližně 8 miliónů pracovních míst). Když vezmeme v úvahu sekundární a vyvolané efekty vůči dalším sektorům, příspěvek turismu unijnímu HDP je odhadován až na 15 % a zajišťuje zaměstnanost pro rovněž přibližně 15 % pracovní síly EU (zhruba 30 miliónů pracovníků).

Kvalitativní proměna turismu vedla i Komisi ve spolupráci s aktéry v oblasti cestovního ruchu (přímými poskytovateli služeb, jejich dodavateli, ale i konečnými zákazníky) ke zpracování aktuální Agendy EU pro cestovní ruch. Nový politický přístup je rozvíjen s ohledem na vazby aktivit cestovního ruchu k současným ekonomickým a podnikatelským trendům v EU zaměřeným na rozvoj konkurenceschopnosti a růst.

Hlavní témata turismu v EU

Lze konstatovat, že naznačené okolnosti se promítly v současné době do formování následujících činností a oblastí, které jsou z pohledu naplnění výše zmíněných výzev budoucnosti turismu v EU považovány za klíčové. Hlavní oblasti zájmu:

- Excelentní turistické destinace v EU
- Udržitelnost a konkurenceschopnost
- Turistické satelitní účty
- Sociální turismus
- Dostupný turismus
- Kvalita turistických produktů
- Kulturní turistika

Cestovní ruch a nová Lisabonská strategie

Když došlo na počátku roku 2005 k aktualizaci Lisabonské strategie, řada závěrů se přímo dotkla i cestovního ruchu. Cestovní ruch představuje těžko exaktně vymezitelné, průřezové odvětví, v němž dochází ke koncentraci řady služeb a aktivit, prolínání množství činností, s přímým propojením na dopravu, výstavbu a stavebnictví, maloobchodní služby a mnoho dalších odvětví, jejichž produkty v souhrnu vytvářejí to, co je chápáno jako komplexní nabídka služeb cestovního ruchu.

Díky těmto charakteristikám je turismus nejen odvětvím, které dynamicky roste, ale rovněž jeho schopnost vytváření pracovních příležitostí je v porovnání s jinými aktivitami výrazně nadprůměrná. Typickým charakteristickým rysem zaměstnanosti v turismu je flexibilita, je zde zaměstnáno velké množství žen, věková struktura je velmi mladá, práci v cestovním ruchu nacházejí i lidé s nižší kvalifikací.

Turismus má v současnosti mimořádně silný dopad na regionální a lokální rozvoj. Infrastruktura vytvořená pro účely cestovního ruchu je silný podpůrný faktor místního rozvoje ve smyslu ekonomickém, podnikatelském i společenském. Zejména v oblastech, které procházejí fází úpadku průmyslového či venkovského rozvoje, turismus je mnohdy jedinou aktivitou schopnou ekonomicky a sociálně danou lokalitu povznést.

Tématem současného turismu se tak stává i potřeba jeho udržitelnosti. Tato spočívá nejenom ve schopnosti využívat ekologičtější, kvalitnější, klientsky vstřícnější postupy a politiky. Je důležitá i z pohledu ochrany a zajištění kulturního, přírodního, duchovního dědictví, v preferenci místních zvyků, tradic, gastronomie, řemesel, biologické diverzity.

Aktuální výzvy turismu EU počátkem 21. století

Prvním patrně nejviditelnějším parametrem, jež doznal a dozná největších změn na straně poptávky po turistických službách, je měnící se demografická struktura obyvatelstva EU. Počet osob starších 65 let viditelně narůstá absolutně i v relaci k celkovému věkovému složení; zdravý životní styl a viditelně vyšší kupní síla činí z této společenské skupiny mimořádně zajímavou klientelu, s jejíž pomocí lze překonávat sezónnost.

Změna životního stylu se projevuje i v tom, že viditelně rostoucí poptávka po turistických službách je registrována i ve věkové skupině osob starších padesáti let. Dané trendy dále povedou k posílení specializací nabídky turistického průmyslu; tzv. zdravotní cestovní ruch a specifický cestovní ruch primárně zaměřený na poznání kulturního a přírodního dědictví toho bude zjevným důkazem.

Druhým velmi podstatným parametrem je vnější konkurence, vyvolaná globalizací, stíráním hranic mezi jednotlivými teritorii světa a ohromným technologickým pokrokem. Přestože EU představuje stále poměrně spolehlivě nejnavštěvovanější oblast na světě, sami Evropané stále častěji vyražejí vyhledávat turistické zkušenosti a celkový nárůst počtu turistů v EU roste pomaleji než v mimoevropských destinacích.

Třetím klíčovým parametrem jsou okolnosti prostředí, za kterých se cestovní ruch uskutečňuje. Turisté zkrátka dominantně vyhledávají oblasti, v nichž je dosažena určitá hospodářská, sociální a ekologická úroveň, jež je udržitelná delší dobu a vytváří tak jistotu nejen zajímavé, ale i bezpečné a stabilní destinace. Některé formy turismu – zejména pak masový turismus – se tak v jistém ohledu mohou stát ohrožením jiných, specializovaných, alternativních forem turismu.

Aktualizace koncepce politiky cestovního ruchu v podmínkách EU

S ohledem na výše zmíněné tendence se Evropská komise snaží o vymezení aktuální koncepce cestovního ruchu pro nadcházející období. Jejím hlavním posláním je

zdokonalení konkurenceschopnosti odvětví turistického průmyslu v EU a vytvoření více kvalitativně náročných pracovních příležitostí na základě udržitelného rozvoje. Jako hlavní nástroj pro naplnění tohoto poslání volí Evropská komise koordinační a komunikační aktivity mezi jí samotnou a odpovídajícími národními orgány a institucemi (u nás MMR).

Nástroje právní úpravy cestovního ruchu

Pozice cestovního ruchu je z hlediska právní úpravy do jisté míry znevýhodněna proto, že cestovní ruch není vymezen jako plnohodnotné ekonomické odvětví (například v OKEČ); rovněž v rámci specificky vymezených politik EU hraje cestovní ruch jenom sekundární roli. Z toho důvodu je velmi nutné při přijímání nové legislativy zaujímat integrovaný přístup.

Druhou cestou ke zlepšení právního rámce cestovního ruchu na úrovni EU je jeho zjednodušení. Jsou již vytipovány směrnice, jichž se proces zjednodušení bude týkat (například Směrnice o souhrnných službách v oblasti cestovního ruchu nebo Směrnice o užívání nemovitostí ve vymezeném čase).

Koordinace politiky cestovního ruchu v EU

Cestovní ruch je aktivitou, jež je předmětem koordinované politiky v rámci EU. Podpůrné aktivity ve prospěch rozvoje cestovního ruchu se na úrovni Evropské komise uskutečňují na úrovni jejího Generálního ředitelství pro podnikání. Evropská komise navíc zamýšlí každý rok vymezit iniciativy, které mohou ovlivnit cestovní ruch a jež budou sloužit i jako model pro financování činností v cestovním ruchu jak ze strukturálních fondů EU, tak i z přímých komunitárních grantů, vypisovaných přímo Generálním ředitelstvím pro podnikání.

Význam těchto iniciativ by měl být zesílen i tím, že jejich příprava by měla odrážet názory a pozitivní zkušenosti aktérů cestovního ruchu v jednotlivých zemích; mohou být tak vnímány jako transfer know-how a best practices. Jednou z připravovaných iniciativ je i připravovaná Zelená kniha o námořních záležitostech, v níž jsou popsány okolnosti rozvoje pobřežního a mořského cestovního ruchu.

13 Fondy Evropské Unie

13.1 Období 2004-2006

Česká republika před vstupem do Evropské unie zpracovala programy čerpání finance ze strukturálních fondů EU, které jsou pro EU hlavními nástroji pomoci zaostávajícím regionům. Byly tyto fondy:

- a. Evropský fond regionálního rozvoje,
- b. Evropský sociální fond,
- c. Evropský zemědělský, orientační a záruční fond
- d. Finanční nástroj pro usměrňování rybolovu,

Aby mohla Česká republika využívat finanční pomoc z těchto strukturálních fondů, nechala česká vláda odpovědné státní instituce zpracovat na období 2004 až 2006 Národní rozvojový plán a z něho vycházejících pět operačních programů:

1. Operační program průmysl a podnikání – OPPP
2. Operační program Rozvoj lidských zdrojů – OPRLZ (mj. zaměření na cestovní ruch)
3. Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství OPRVMZ
4. Operační program Infrastruktura – OPI
5. Společný regionální operační program – SROP (mj. zaměření na cestovní ruch)

Kromě výše uvedených operačních programů mohly obce, podnikatelé nebo nestátní neziskové organizace využívat ještě možnosti dvou ze čtyř Iniciativ Společenství.

1. INTERREG III je iniciativa financovaná z ERDF, zaměřená na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci (mj. zaměření na cestovní ruch).
2. EQUAL podporuje na nadnárodní úrovni programy zaměřené proti diskriminaci a proti nerovnému přístupu k zaměstnání. Je financovaná z ESF.

Ostatní dvě iniciativy nebyly pro Českou republiku otevřeny jako samostatné programy, ale staly se základem pro vytvoření speciálních opatření v rámci příslušných operačních programů. Jedná se o:

3. LEADER+, který je pro roky 2004 až 2006 součástí operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Podporuje všestranný rozvoj venkova prostřednictvím místních akčních skupin. Iniciativa je podporovaná z EAGGF (mj. zaměření na cestovní ruch).
4. URBAN II, iniciativa financovaná z ERDF, která se zaměřuje na podporu postižených a zanedbaných měst a obcí. Pro roky 2004 – 2006 je iniciativa řešena jako opatření 2.3 Společného regionálního operačního programu.

13.2 Období 2007-2013

13.2.1 Základní charakteristika

Fondy EU jsou nástrojem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie, která má za cíl snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů a členských států EU a míry zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů.

Česká republika se řadí mezi chudší státy Evropské unie a v období 2007-2013 může ke zlepšení životní úrovně svých obyvatel čerpat z fondů EU přibližně 26,7 miliard €, což je zhruba 752,7 miliard Kč. Pro srovnání: výše rozpočtu ČR pro rok 2007 je 1 040,8 miliard Kč. Podpora z fondů EU, kterou může Česká republika v období 2007-2013 čerpat, tak odpovídá 74 % státního rozpočtu ČR roku 2007.

Kdo může žádat o peníze?

Projekty mohou předkládat obce, kraje, ministerstva, podnikatelé, vlastníci dopravní infrastruktury, neziskové organizace, školy, výzkumná centra a další.

13.2.2 Podporované projekty

Rozvoj dopravy a dopravní infrastruktury

Např. výstavba a opravy silnic, železnic, dálnic, obchvatů, říční infrastruktury, budování přestupních terminálů integrované veřejné dopravy, nákupu dopravních prostředků městské hromadné dopravy apod.

Ochrana životního prostředí

Např. budování čistíren odpadních vod, rozvodných sítí pitné vody, výsadba regenerační zeleně, instalace větrných elektráren, budování systémů odděleného sběru odpadů, investiční podpora vzdělávacích, poradenských a informačních center environmentálního vzdělávání apod.

Rozvoj měst a obcí, přeshraniční spolupráce

Např. úpravy veřejných prostranství, včetně výsadby okrasné zeleně, infrastruktura pro poskytování sociálních, vzdělávacích a zdravotnických služeb, infrastruktura pro poskytování zájmových a volnočasových aktivit, přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských a kulturních aktivit, regenerace bytových domů apod.

Rozvoj cestovního ruchu

Např. rozvoj kapacit ubytovacích zařízení, vybudování, rekonstrukce a obnova skanzenů, muzeí apod., budování cyklostezek a cyklotras s využitím pro cestovní ruch, prezentace turistických destinací apod.

Rozvoj lidských zdrojů

Např. rekvalifikační kurzy pro nezaměstnané, poskytování sociálních služeb, zvyšování kvality výuky cizích jazyků, vytvoření systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, inovace vzdělávacích programů, vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje, podpora dalšího vzdělávání apod.

Zlepšování kvality služeb poskytovaných veřejnou správou a samosprávou

Např. výstavba datových sítí pro potřeby služeb veřejné správy, zavádění moderních metod zvyšování výkonnosti, kvality a transparentnosti veřejné správy apod.

Podpora podnikání, vědy a výzkumu

Např. podpora při zakládání podniků, nákupu výrobních technologií, podpora patentové aktivity podniků, vědeckovýzkumných institucí a vysokých škol, výstavba a další rozvoj existujících průmyslových parků, podpora rozvoje poradenství v oblasti eko-technologií a environmentálních systémů řízení, podpora marketingových služeb apod.

13.3 Evropské strukturální fondy a cestovní ruch

13.3.1 Obecná charakteristika

Cestovní ruch byl jednou z ekonomických aktivit, které jednoznačně prospívalo využívání finančních nástrojů EU (v první vlně 2004-2006). I pro období 2007–2013 budou dominantně strukturální fondy, ale i další nástroje, podporovat rozvoj podnikatelských subjektů, služeb a infrastruktury v oblasti cestovního ruchu.

Evropská komise předpokládá, že cestovní ruch bude podporován především z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, kde budou podporovány modely udržitelnosti cestovního ruchu ve prospěch rozvoje kulturního a přírodního dědictví, rozvoje infrastruktury cestovního ruchu, zlepšení dostupnosti a mobility, podpory informačních a komunikačních technologií, inovativních malých a středních podniků v cestovním ruchu, rozvoje obchodních sítí, asociací, klastrů a dalších forem uskupení, rozvoj služeb vyšší kvality s vyšší přidanou hodnotou, společných regionálních, přeshraničních a nadnárodních turistických strategií a výměny zkušeností.

Podpora nezbytné infrastruktury dopravního a environmentálního charakteru pak bude rovněž zajištěna na základě využívání Kohezního fondu. Navíc, s ohledem na potenciál cestovního ruchu v oblasti zaměstnanosti, bude hrát významnou roli při její podpoře i Evropský sociální fond. Omezený rozsah prostředků se týká podpory zakládání nových podniků, především mikropodniků v cestovním ruchu.

Navrhovaná struktura podpory cestovního ruchu v rámci Operačních programů v České republice:

- Dominantní nástroj: 7 Regionálních operačních programů
- ROP: jediná podnikatelská aktivita explicitně vymezená, která je obsažena v ROP, je cestovní ruch; v některých ROP samostatná prioritní osa, v jiných prioritní předmět podpory.
- Na území hl. m. Prahy analogicky: OP Praha Konkurenceschopnost; nicméně celková alokace pro tento účel je podstatně menší v porovnání s ROP.
- Integrovaný operační program (IOP) se zaměří na plošnou podporu cestovního ruchu pro Českou republiku jako celek (bez sledování úzce regionálního aspektu).

- Operační programy v rámci cíle Evropské územní spolupráce: významné zejména pro účely partnerství a výměny zkušeností (i o cestovním ruchu) na úrovni především veřejných subjektů – krajů, měst a obcí.
- Podpora sekundárních aktivit spojených s cestovním ruchem a jeho infrastrukturou nebo rozvojem lidských zdrojů pro cestovní ruch: především OP Doprava, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Rozhraní mezi IOP a ROP v oblasti cestovního ruchu je vymezeno na základě velikosti, resp. územní dimenze. V rámci IOP budou podpořeny velké, případně integrované projekty nadregionálního a národního významu. Rozhraní mezi OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a ROP je v oblasti cestovního ruchu vymezeno tematicky. Podpora z OP Vzdělávání financovaná z ESF se v oblasti cestovního ruchu jednoznačně vztahuje na „měkké“ projekty zaměřené na rozšiřování kvalifikace a vzdělávání zaměstnanců. Rozhraní mezi ROP a PRV je vymezeno v oblasti podpory podnikatelů v cestovním ruchu. Z PRV budou podpořeni podnikatelé „bez historie“ (podnikající kratší dobu než 2 roky) v obcích do 2 tis. obyvatel, kteří chtějí začít podnikat v oblasti cestovního ruchu (diverzifikace činností). ROP bude podporovat podnikatele v cestovním ruchu v obcích nad 2000 obyvatel a podnikatelé v obcích do 2000 obyvatel, kteří podnikají déle než 2 roky.

V rámci finanční perspektivy 2007–13 došlo k razantní změně v podobě oddělení strukturálních operací (financovaných ze Strukturálních a Kohezního fondu) a operací podporujících rozvoj zemědělství a venkova. Venkovské oblasti se z pohledu cestovního ruchu stávají stále přitažlivější destinací a venkovský cestovní ruch se stal projevem diverzifikace nejen venkovského hospodářství, ale cestovního ruchu jako takového.

Z pohledu cestovního ruchu a k němu přímo či nepřímo vztažených aktivit financovaných z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova přicházejí v úvahu například:

- zdokonalování kvality zemědělské výroby a zemědělských výrobků (použitelných jako lokální nabídka turistům),
- zlepšování životního prostředí a krajiny, turistické aktivity jako součást procesu diverzifikace venkovského hospodářství, studie
- investice spojené s udržováním, obnovou a zlepšováním stavu kulturního dědictví.

Formy podpory mimo operace z operačních programů:

- Program rozvoje venkova;
- Přímé komunitární granty: především například Destinations of Excellence, 7. rámcový program pro výzkum a vývoj, projekty zaměřené na vzdělání a kulturu, případně zaměstnanost a sociální záležitosti.

Z přímých komunitárních grantů stojí na prvním místě zřejmě specifický předmět podpory DG Enterprise pro námi mapovanou oblast – Destinations of Excellence. Sedmý rámcový program pro výzkum a vývoj může představovat podpůrný zdroj například pro projekty aplikující informační a komunikační technologie, ale i rozvíjející kulturní dědictví a poznatky o něm apod. Inspirujícím mezi vzdělávacími programy pak může být program Leonardo da Vinci, podporující mobilitu mladých lidí v oblasti celoživotního vzdělávání a profesního tréninku.

13.3.2 Regionální operační programy (ROP)

Regionální operační programy (ROP) jsou v souladu s principem subsidiarity nástrojem k naplňování priorit Národního rozvojového plánu, který se bude zaměřovat na řešení problémů vázaných na dané území resp. na využití jeho potenciálu, a tím přispívat k jeho vyváženému a harmonickému rozvoji. Tyto problémy vyplývají z odlišných podmínek pro rozvoj a projevují se vysokou nezaměstnaností, špatnou dostupností území, anebo byly vyvolány transformací hospodářství a ztrátou trhů.

Vymezení obsahu ROP vychází z Národního rozvojového plánu, relevantních strategií regionálního rozvoje a je komplementární vůči ostatním operačním programům. Hlavní odpovědnost za jeho obsah nese příslušný region soudržnosti.

Východiskem pro formulování tématického zaměření ROP jsou na jedné straně návrhy nařízení Evropské komise k budoucí politice soudržnosti, Strategické obecné zásady Společenství (dokument Komise z 5.7.2005) a na ně navazující Národní rozvojový plán, na druhé straně programy rozvoje krajů a další koncepční dokumenty, přijaté na regionální a místní úrovni.

Obsahové zaměření ROP je formulováno s ohledem na tematické zaměření ostatních operačních programů a uplatňování principu subsidiarity a z toho odvozovaných kompetenčních předpokladů a dispozic, které souvisejí s rozvojem území.

Kraje a regiony soudržnosti věnují zvláštní pozornost průmětu svých politických priorit do celé soustavy operačních programů s tím, že část těchto priorit bude řešena intervencemi ROP, další část bude řešena v rámci intervencí ostatních operačních programů. Teprve vzájemná provázanost priorit krajů v ostatních operačních programech a jejich komplementarita s obsahem ROP bude vytvářet funkční celek.

Dalším prvkem, který bude v ROP využíván, je princip komplexního řešení problémů vycházející z územně-integrovaného přístupu na základě znalostí konkrétních podmínek dotčeného území.

Globální cíl ROP se zaměřuje na urychlení rozvoje regionů ČR, na zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a na posílení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu. Takto nadefinovaný globální cíl ROP reflektuje a navazuje na globální cíl NRP.

Specifické cíle ROP jsou orientovány na:

- a) modernizaci technické infrastruktury zvyšující přitažlivost regionu pro investice při zohledňování ochrany životního prostředí,
- b) zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků včetně prostředí pro inovace a vytváření nových pracovních příležitostí,
- c) zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu a na vytváření pracovních příležitostí,
- d) modernizaci a zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově, související s rozvojem hmotného prostředí, lidských zdrojů, kultury

a volnočasových aktivit, přispívajících ke zvýšení atraktivity těchto území pro hospodářský rozvoj.

Specifické cíle odrážejí podmínky každého regionu soudržnosti, jeho rozvojové strategie a priority. Řídicím orgánem Regionálního operačního programu je Regionální rada příslušného regionu soudržnosti.

ROP NUTS II Střední Morava

Jako příklad Regionálního operačního programu zde uvádíme ROP NUTS II Střední Morava. Celková alokace na program: 657,4 mil. € (14,11% z celkové alokace pro všechny ROPy)

Globální cíl

Globálním cílem rozvoje regionu Střední Moravy je podstatné zvýšení konkurenceschopnosti jeho ekonomiky, trvalé zlepšování životní úrovně jeho obyvatelstva a zvyšování prosperity. ROP přispěje jednak k výraznému zrychlení ekonomického rozvoje metropolitních oblastí tvořící rozvojové póly regionu a jednak ke stabilizaci venkovského prostoru, a to zejména prostřednictvím posílení rozvoje vnitřního potenciálu regionu a posílení vazeb mezi centry zaměstnanosti a jejich venkovským zázemím.

Specifické cíle

- Zlepšení dostupnosti a vzájemného propojení městských center a jejich zázemí a posílení role veřejné dopravy s cílem snížit riziko dopravních kongescí v městských centrech a umožnit obyvatelům v zázemí měst dojížděku do hospodářských center;
- Zvýšení atraktivity měst s cílem posílit dynamiku ekonomického rozvoje regionu a podpoření venkovského zázemí s cílem zvýšení kvality života. Součástí tohoto cíle je i posílení sektoru malých firem jako stabilizátoru místní ekonomiky;

- Zvýšení atraktivity regionu v oblasti **cestovního ruchu**, který může být s ohledem na historické, kulturní a přírodní atraktivity regionu významným zdrojem příjmů a může napomoci revitalizaci měst a obcí.

Prioritní osy a oblasti podpory programu

Prioritní osa 1 - Doprava

- 1.1 Regionální dopravní infrastruktury
- 1.2 Veřejná doprava
- 1.3 Bezmotorová doprava

Prioritní osa 2 - Integrovaný rozvoj a obnova regionu

- 2.1 Rozvoj regionálních center
- 2.2 Rozvoj měst
- 2.3 Rozvoj venkova
- 2.4 Podpora podnikání

Prioritní osa 3 - Cestovní ruch

- 3.1 Integrovaný rozvoj cestovního ruchu
- 3.2 Veřejná infrastruktura a služby
- 3.3 Podnikatelská infrastruktura a služby
- 3.4 Propagace a řízení

Prioritní osa 4 - Technická pomoc

- 4.1 Podpora řídicích, implementačních a kontrolních úkolů řídicího orgánu
- 4.2 Podpora zvyšování absorpční kapacity regionu

Cestovní ruch (Prioritní osa 3)

Specifický cíl

Specifickým cílem prioritní osy Cestovní ruch je: zvýšení atraktivnosti regionu pro účely cestovního ruchu zlepšením jeho infrastruktury, služeb, informovanosti a propagace.

Tento specifický cíl se zaměří na komplexní a integrovaný rozvoj území s koncentrovaným potenciálem infrastruktury a služeb; tato podpora by měla vést ke zvýšení atraktivnosti i pro soukromé kapitálové investice do rozvoje služeb v cestovním ruchu, jež je spatřován jako základní předpoklad pro zvyšování konkurenceschopnosti dotčených oblastí s dopadem na ekonomický rozvoj daného území. Konkrétní vymezení území bude provedeno v Prováděcím dokumentu tak, že nebude pokrývat území celého kraje a bude řešeno v rámci jednoho integrovaného projektu. Mimo území s koncentrovaným potenciálem infrastruktury a služeb budou podporovány projekty využívající přírodní či kulturní potenciál a přispívající ke zvýšení atraktivity území pro návštěvníky.

Tento specifický cíl bude naplňován zajištěním podpory rozvoje turistické infrastruktury a nových i existujících turistických služeb, a koordinací aktivit v turistických destinacích. Podporováno bude rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury cestovního ruchu, zahrnující areály, dopravní cesty včetně vodních a objekty primárně využívané pro nejrůznější formy cestovního ruchu, včetně návazné infrastruktury a přístupových komunikací. Předmětem podpory bude i budování, rozšiřování a sjednocování informačních systémů pro účely turismu. Rozvoj služeb v cestovním ruchu představuje další oblast podpory, zahrnující rozšiřování, zkvalitňování a vznik turistických služeb zajišťovaných podnikatelskými subjekty. Tento specifický cíl se dále zaměří na zajištění ucelené koordinace marketingu a propagace turistického ruchu v rámci regionu NUTS 2 Střední Morava, jakož i na rozvoj regionálních agentur v oblasti řízení cestovního ruchu. V přirozených turistických oblastech je nutné podpořit koordinaci rozvoje cestovního ruchu vytvořením systému destinačního managementu, sdružujícího podnikatelské, veřejné i neziskové subjekty, působící na území těchto oblastí.

Veřejná podpora

V oblasti infrastruktury pro hippoturistiku či sjezdové nebo běžecké lyžování nepochybně dochází k silné konkurenci mezi jednotlivými subjekty (podniky) a jakákoliv podpůrná opatření, tedy i podpora budování infrastruktury by mohla zakládat veřejnou podporu. Zde bude nutné přesně vysvětlit o jakou infrastrukturu půjde, a především kdo ji bude vlastnit, příp. v čí prospěch bude použitelná, aby bylo možné definitivně rozhodnout, zda jde o infrastrukturu obecnou či „na míru“. Pokud jde o oblast zaměřenou na rozvoj a obnovu jiných sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné

infrastruktury, tak ji lze pojmut do kategorie obecné infrastruktury a tudíž se v této oblasti o veřejnou podporu jednat nebude, za podmínek, že zvýhodnění nebude zcela zjevně směřovat konkrétním podnikům. Financování rekonstrukcí kulturních památek (architektonicky cenného objektu, muzeí, skanzenů aj.) nezakládá veřejnou podporu, pokud nejsou užívány podniky k ekonomickým aktivitám.

Pokud se jedná o rekonstrukce kulturní památky (např. architektonicky cenného objektu), technické památky (např. historické dílny nebo továrny) nebo kulturní zajímavosti (např. muzea nebo skanzenu) se záměrem využití pro cestovní ruch (např. pro historickou expozici nebo exkluzivní ubytování; s možným pronájemem části objektu podnikatelskému subjektu) včetně návazné infrastruktury je v této oblasti je rovněž velká konkurence mezi poskytovateli ubytovacích služeb a uvedené opatření by mohlo zakládat veřejnou podporu. Co se týče možného pronájmu části objektu kulturní památky podnikatelskému subjektu je nutné upozornit, že se tak musí stát za tržních podmínek, jinak by i v tomto případě mohlo jít o veřejnou podporu. Podpora podnikání bude směřovat ve prospěch podnikatelských služeb a infrastruktury v oblasti cestovního ruchu. Nepochybně tak podpůrná opatření budou směřovat ve prospěch podniků ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství.

Veřejnou podporu v oblasti propagace a řízení mohou zakládat podpůrná opatření směřující o oblastí jako je založení řídicí struktury krajských agentur a partnerských sdružení (organizací cestovního ruchu), jehož se účastní větší počet regionálních subjektů z oblasti cestovního ruchu z veřejného i privátního sektoru, komplexní a jednotný marketing turistické destinace využívajících různých způsobů komunikace, vytváření nových regionálních produktů cestovního ruchu a nebo propagace nových a stávajících regionálních produktů cestovního ruchu. Všechny tyto oblasti předpokládají participaci privátního sektoru, který naplňuje definici podniku ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství.

I v rámci této prioritní osy jsou jako příjemci uvedeny organizace zřizované nebo zakládané obcemi a kraji podle zákona č. 250/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a podnikatelské subjekty podle zákona č. 513/1991 Sb. V jejich případě platí totéž co bylo uvedeno výše, tj. že může jít o podniky a tudíž opatření v jejich prospěch mohou zakládat veřejnou podporu. V případě podnikatelů toto tvrzení platí prakticky bezvýjimečně,

v případě organizací zřizovaných či zakládaných územními samosprávami je důležitý jejich předmět činnosti (zda jde o ekonomickou aktivitu či nikoliv). Jako příjemci jsou dále uvedena občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církve, nadace a partnerská sdružení založená veřejnou správou, podnikatelskými subjekty a nestátními neziskovými organizacemi v turistických regionech. I v jejich případě se může jednat o podniky ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy ES a podpůrná opatření v jejich prospěch mohou zakládat veřejnou podporu. I zde tak bude nezbytné detailně posoudit jejich předměty činnosti. Jako příjemci jsou rovněž uvedeny kraje, dobrovolné svazky a sdružení města a obcí a obce. V jejich případě se o veřejnou podporu jednat nebude, pokud podpůrná opatření nebudou zaměřena na výkon ekonomické aktivity. Pokud jde o zájmová sdružení právnických osob založená krajem pro rozvoj cestovního ruchu, u nichž musí mít veřejné subjekty většinový majetkový podíl platí, že i tyto subjekty mohou být podniky ve smyslu čl.87 odst.1 Smlouvy o založení ES, za předpokladu, že vykonávají ekonomickou aktivitu.

Oblasti podpory

3.1 Integrovaný rozvoj cestovního ruchu

Tato oblast podpory je zaměřena na rozvoj území s vysokou koncentrací infrastruktury a služeb. Konkrétní vymezení území bude provedeno v Prováděcím dokumentu tak, že nebude

pokrývat území celého kraje a bude řešeno v rámci jednoho integrovaného projektu.

Aktivity

- rozvoj a obnova infrastruktury pro aktivní a kulturně-poznávací formy CR a lázeňství včetně návazné infrastruktury
- rozvoj a obnova jiných sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury
- vybudování jednotného systému turistických okruhů, naučných stezek a/nebo navigačních tabulí v turistické destinaci
- rekonstrukce kulturní památky (např. architektonicky cenného objektu), technické památky (např. historické dílny nebo továrny) nebo kulturní zajímavosti (např. muzea nebo skanzenu) se záměrem využití pro cestovní ruch (např. pro historickou

expozici nebo exkluzivní ubytování; s možným pronájmem části objektu podnikatelskému subjektu) včetně návazné infrastruktury

3.2 Veřejná infrastruktura a služby

Tato oblast podpory je zaměřena na podporu aktivit mimo území s vysokou koncentrací infrastruktury a služeb, které budou podporovány v oblasti podpory 3.1.

Aktivita

- rozvoj a obnova infrastruktury pro aktivní a kulturně-poznávací formy CR a lázeňství včetně návazné infrastruktury
- rozvoj a obnova jiných sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury
- vybudování jednotného systému turistických okruhů, naučných stezek a/nebo navigačních tabulí v turistické destinaci
- rekonstrukce kulturní památky (např. architektonicky cenného objektu), technické památky (např. historické dílny nebo továrny) nebo kulturní zajímavosti (např. muzea nebo skanzenu) se záměrem využití pro cestovní ruch (např. pro historickou expozici nebo exkluzivní ubytování; s možným pronájmem části objektu podnikatelskému subjektu) včetně návazné infrastruktury v rámci aktivit lze podpořit také budování návazné infrastruktury CR, především komunikací vedoucích k objektům CR včetně parkovišť, a zajištění propagace, ale pouze v návaznosti na výše uvedené aktivity

3.3 Podnikatelská infrastruktura a služby

Aktivita

- modernizace, výstavba nebo rozšíření (zvýšení kapacity) ubytovacího zařízení za účelem zvýšení ubytovacího standardu včetně případné modernizace nebo rozšíření stravovacích služeb
- rozšíření ubytovacího zařízení o návazné služby (sportovní zařízení vč. Půjčoven sportovních potřeb, wellness služby, služby v rámci venkovské turistiky včetně hippo-, agro- a ekoturistiky, služby vázané na kulturní a folklorní tradice, zábavní centra, lázeňské služby, služby v rámci incentivní a kongresové turistiky)
- vybudování doplňkové služby nebo více doplňkových služeb (sportovní zařízení vč. půjčoven sportovních potřeb, wellness služby, služby v rámci venkovské

turistiky včetně hippo-, agro- a ekoturistiky, služby vázané na kulturní a folklorní tradice, zábavní centra, lázeňské služby, služby v rámci incentív a kongresové turistiky)

- rozvoj a obnova areálu pro sjezdové či běžecké lyžování včetně návazné infrastruktury
- rekonstrukce a modernizace lázeňského objektu včetně návazné infrastruktury
- rekonstrukce kulturní památky (např. architektonicky cenného objektu), technické památky (např. historické dílny nebo továrny) nebo kulturní zajímavosti (např. muzea nebo skanzenu) se záměrem využití pro cestovní ruch (např. pro historickou expozici nebo exkluzivní ubytování; s možným pronájmem části objektu podnikatelskému subjektu) včetně návazné infrastruktury

3.4 Propagace a řízení

Aktivity

- založení řídicí struktury krajských agentur a partnerských sdružení (organizací cestovního ruchu), jehož se účastní větší počet regionálních subjektů z oblasti cestovního ruchu z veřejného i privátního sektoru; podmínkou je doba následného působení řídicí struktury alespoň 5 let po ukončení projektu
- komplexní a jednotný marketing turistické destinace využívající různých způsobů komunikace, jehož se účastní větší počet veřejných i privátních subjektů v dané destinaci formou partnerství
- vytváření nových regionálních produktů cestovního ruchu
- propagace nových a stávajících regionálních produktů cestovního ruchu
- zřízení jednotného informačního systému (infocenter, navigačního, orientačního systému a elektronického/internetového systému) v turistické destinaci

13.3.3 Integrovaný operační program (IOP)

Charakteristika programu

(Verze listopad 2006)

Integrovaný operační program (IOP) je jedním z operačních programů, které budou realizovány na podporu regionů v rámci cíle Konvergence v České republice. IOP je koncipován jako program národního rozměru pro řešení společných regionálních

problémů, které mají plošné a systémové zaměření a spadají do působnosti ústředních správních úřadů.

IOP se týká podpory území 7 regionů soudržnosti (NUTS 2), které spadají pod cíl Konvergence v České republice. Tyto regiony zahrnují z územního hlediska celé území České republiky s výjimkou hl. města Prahy.

V programovacím období 2007-2013 se předpokládají sektorové a regionální operační programy. IOP je charakterizován jako jeden ze sektorových operačních programů, je komplementární k připravovaným ostatním sektorovým a regionálním operačním programům.

Integrovaný operační program je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

- Celková alokace na program: **1553,0 mil. EUR**

Globální cíl

Globálním cílem Integrovaného operačního programu je zlepšování atraktivity České republiky pro život a práci obyvatel a investice, podpora hospodářského růstu a socio-kulturní soudržnosti obyvatelstva prostřednictvím zvýšení kvality, kapacity a dostupnosti systému zdravotní péče, správní a informační infrastruktury, posílení sociální soudržnosti, efektivního využívání nadregionálního potenciálu v oblasti kulturního dědictví, **cestovního ruchu** a řešením specifických plošných problémů (panelová sídliště).

Specifické cíle

- Zvyšování kvality, dostupnosti, efektivnosti a kapacity veřejné správy a veřejných služeb včetně podpory prevence rizik
- Zpřístupnění moderních informačních technologií všem při soustředění na investice do infrastruktury veřejných informačních služeb
- **Aktivizace cestovního ruchu k posílení udržitelné konkurenceschopnosti a hospodářského růstu v nadregionálním rozměru**
- **Obnova a efektivní využití kulturního potenciálu České republiky pro podporu ekonomického a sociálního růstu a zvýšení atraktivity území**

- Investice do bydlení a do posílení sociální soudržnosti obyvatelstva žijících v oblastech panelových sídlišť
- Dynamizace lidského potenciálu s oporou v udržení a zlepšení zdraví obyvatel zvýšením kvality a efektivity systémových opatření v oblasti zdravotní péče

Prioritní osy a oblasti podpory programu

Prioritní osa 1 – Modernizace veřejné správy

Prioritní osa 2 – Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb

Prioritní osa 3 – Národní podpora územního rozvoje

3.1 Národní podpora rozvoje cestovního ruchu

3.2 Národní podpora využití potenciálu kulturního bohatství

3.3 Zlepšení prostředí v sídlištích

3.4 Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik

Prioritní osa 4 – Technická pomoc

Cestovní ruch

Propagaci spojenou s cestovním ruchem je nezbytné vést z národní i regionální úrovně (v ROP se počítá s propagací příslušných regionů, nikoliv s propagací ČR jako celku). V opačném případě se vystavuje ČR riziku příliš chaotického vývoje v tomto odvětví. Další klíčová problematika je spojena s profesionalizací všech aktérů působících v cestovním ruchu a vytvořením organizační struktury na různých úrovních založené na partnerství.

Propagace České republiky a marketing jsou zabezpečovány z centrální úrovně (CzechTourism), na regionální úrovni v současnosti nejsou vytvořeny systémy a subjekty, které by roli CzechTourism mohly převzít. Je také zřejmé, že propagace ČR zabezpečovaná profesionální agenturou CzechTourism zabraňuje vzniku roztržičnosti a neefektivnímu využití prostředků.

V rámci agentury byl během uplynulých let vytvořen odborný tým s optimální erudicí v oblasti marketingu, práva a finančního řízení. Hlavní aktivity marketingového plánu CzechTourism jsou soustředěny na cílený marketing národních produktů. Podpora prezentace ČR bude realizována prostřednictvím tvorby a systémové propagace těchto

národních produktů cestovního ruchu (bohatství historie, aktivní dovolená, české lázeňství, kongresová a incentivní cestovní ruch a zážitková dovolená).

Stejně tak ostatní podporované aktivity lze zabezpečit pouze z národní úrovně. Je potřeba aby zavedení informačního a rezervačního systému a standardů ve službách cestovního ruchu bylo jednotné pro celou ČR. Jejich zavedení představuje nezbytný předpoklad pro konkurenceschopnost České republiky v odvětví cestovního ruchu. Ve srovnání s vyspělými destinacemi cestovního ruchu je využití moderních informačních a rezervačních systémů v ČR nedostačující.

Oblast cestovního ruchu v Prioritní ose 3 navazuje na připravovanou Koncepti státní politiky cestovního ruchu na léta 2007-2013 a na výsledky analýzy socioekonomického rozvoje a svou charakteristikou bude eliminovat následující nedostatky v oblasti cestovního ruchu v České republice na národní úrovni:

- nedostatečné zavádění nových informačních technologií v cestovním ruchu
- nedostatečně rozvinuté marketingové aktivity
- problematický rozvoj řízení cestovního ruchu
- nedostatečné využití a povědomí o potenciálu kulturního a přírodního bohatství a jeho významu

14 Visegrádská 4 v oblasti cestovního ruchu

14.1 Základní charakteristika V4

Visegrádská skupina vznikla z úsilí zemí střední Evropy o spolupráci v řadě oblastí společného zájmu v rámci celoevropské integrace. Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko byly vždy součástí jedné civilizace sdílející kulturní a intelektuální hodnoty a společné kořeny náboženských tradic, což si přejí zachovat a dále posilovat. Všechny země Visegrádské skupiny (V4) usilovaly o členství v Evropské unii. Svou integraci do EU považovaly za další krok v procesu překonávání umělých dělících čar v Evropě pomocí vzájemné podpory.

Tohoto cíle dosáhly v roce 2004 (1. května), kdy se všechny staly členskými zeměmi EU.

Skupina V4 nebyla vytvořena jako alternativa k úsilí o celoevropskou integraci, ani se nesnaží konkurovat funkčním středoevropským strukturám. Její aktivity nesměřují v žádném případě k izolaci nebo k oslabení vztahů k ostatním zemím. Skupina se naopak snaží podporovat optimální spolupráci se všemi zeměmi, zvláště se zeměmi sousedskými, a zajímá se o demokratický rozvoj všech částí Evropy.

Přáním skupiny V4 je přispívat k budování evropské bezpečnostní architektury založené na efektivní, funkčně se doplňující a vzájemně posilující kooperaci a koordinaci mezi existujícími evropskými i transatlantickými institucemi.

Pro zachování a šíření kulturní soudržnosti hodlá skupina V4 při své spolupráci podporovat sdílení hodnot v oblasti kultury, vzdělávání, vědy a výměny informací.

Veškeré aktivity Visegrádské skupiny jsou směřovány k posílení stability v regionu Střední Evropy.

Zúčastněné země vnímají svou kooperaci jako výzvu, jejíž úspěšné naplňování je nejlepším důkazem schopnosti integrovat se do širších struktur, jakou je například Evropská unie.

14.2 European Quartet jako součást Visegrádské čtyřky

European Quartet zahajuje další možné formy spolupráce a velmi výrazně přispívá k podpoře deklarované spolupráce středoevropských zemí tzv. (Visegrádské čtyřky - V4) na poli cestovního ruchu.

Mnoho zajímavých trendů posledních let bylo skloňováno snad ve všech pádech. Jen jako příklady můžeme zmínit nízkonákladové dopravce, tzv. stag parties, emerging markets v zastoupení asijských trhů, apod. V pozadí ovšem zůstává fenomén, který je trvalý a který přináší úspory z rozsahu, sdílení informací a nákladů, společný postup v mnoha otázkách a lepší vyjednávací pozici na poli mezinárodních institucí. Spolupráce je právě tímto fenoménem, na který se často zapomíná, i když je jedním ze základních principů marketingového mixu v odvětví cestovního ruchu.

European Quartet je platforma vytvořená speciálně pro odvětví cestovního ruchu v rámci spolupráce středoevropských zemí tzv. Visegrádské čtyřky (České republiky, Slovenska, Maďarska a Polska). Oficiálně se tato spolupráce datuje od 15. února 1991, kdy byla podepsána deklarace blízké spolupráce tří (čtyř) středoevropských zemí na jejich cestě k evropské integraci.

Veškeré informace týkající se Visegrádské čtyřky naleznete na webových stránkách Visegrad Group (www.visegradgroup.eu). Zde jsou k dispozici kromě odkazů na webové portály jednotlivých zemí V4 rovněž odkazy na jedinou zcela konkrétní instituci V4, Mezinárodní visegrádský fond (International Visegrad Fund), stejně jako na výše zmiňovaný projekt European Quartet.

European Quartet sdružuje národní turistické centrály zemí V4. Toto uskupení postupně velmi výrazně zvyšuje svůj význam a posiluje prvek spolupráce v rámci svých marketingových plánů vždy na příslušný rok. Společný postup je tak realizován na trzích Japonska, Číny, USA a v roce 2007 i v asijské části Ruské federace. K dispozici jsou například propagační materiály s tematikou regionálního zaměření V4 či UNESCO v příslušných jazykových mutacích, statistická brožura V4 a propagační film o zemích V4. Ve vybraných zdrojových destinacích organizují země V4 společně účast na veletrzích cestovního ruchu, realizují workshopy či zvou subjekty cestovního ruchu na tzv. study tours do Střední Evropy.

Informačním zdrojem o European Quartet jsou webové stránky www.european-quartet.com, které jsou dostupné v anglické, japonské, čínské či portugalské jazykové mutaci. V roce 2007 by měla vzniknout rovněž ruská jazyková verze tohoto webu, za jejíž implementaci je odpovědná agentura CzechTourism.

Protokol o spolupráci zemí V4 v oblasti cestovního ruchu

Slovensko, jako současná předsednická země V4, organizuje podpis Protokolu o vzájemné spolupráci zemí V4 v cestovním ruchu. Protokol podepíší náměstci ministerstev zemí V4, která mají v kompetenci cestovní ruch, a to v rámci společného setkání zástupců národních turistických centrál a zástupců ministerstev zemí V4 v Bratislavě ve dnech 27. - 28. března 2007. Obsahem bude návrh společných propagačních aktivit a rozpočtu zemí V4. Česká republika bude předsedat V4 v období červen 2007 - červen 2008.

Během posledního setkání pracovní skupiny V4 pro cestovní ruch v Bratislavě ve dnech 14. - 15. prosince 2006 byly stanoveny marketingové aktivity V4 pro rok 2007 včetně rozdělení věcné a finanční odpovědnosti. Společnými trhy pro propagaci turistických aktivit zemí V4 jsou USA, Japonsko, Čína a asijská část Ruské federace. Celkové odhadované náklady V4 na marketingové aktivity v roce 2007 činí 358 000 EUR. Na této celkové částce by se měla ČR prostřednictvím agentury CzechTourism v roce 2007 podílet 113 000 EUR.

Více informací o marketingovém plánu pro rok 2007 a dalších aktivitách V4 naleznete na www.european-quartet.com

14.3 Mezinárodní visehradský fond

Významnou roli v podpoře středoevropské spolupráce hraje rovněž Mezinárodní visehradský fond (www.visegradfund.org), jehož posláním je podpora rozvoje užší spolupráce mezi Českou republikou, Maďarskem, Polskem a Slovenskem a posilování vzájemných vazeb mezi těmito státy. Významným nástrojem této podpory jsou grantová schémata, která Visehradský fond vypisuje v pravidelných časových intervalech nejen ve středoevropském rozměru, ale i v zaměření na regionální rozvoj se zapojením partnerů ze všech zemí Visehrádu.

European Quartet je platforma, která je významným impulsem pro další rozvoj příjezdového cestovního ruchu do středoevropského regionu zejména ze vzdálených destinací. Společný postup a jednotné chápání Střední Evropy jako cílové destinace cestovního ruchu bez diferencujících tendencí je příslibem efektivního využití synergického efektu takové spolupráce.

15 Systém a kompetence v oblasti řízení cestovního ruchu v ČR

Míra úspěšnosti využití předpokladů pro faktický růst cestovního ruchu závisí v první řadě na funkčním systému řízení tohoto sektoru na všech úrovních, národní počínaje a místní konče. V současné době v ČR, jak na úrovni zákonodárné, tak na úrovni výkonné, nemá tento sektor jasně rozdělené kompetence a jeho významu odpovídající postavení. Problematika cestovního ruchu spadá jak na úrovni poslanecké sněmovny, tak na úrovni senátu do kompetence více orgánů (výborů, podvýborů). Rovněž na úrovni vlády se prolíná problematika cestovního ruchu více ministerstvy a v každém z nich tvoří pouze více či méně významný úsek činnosti. To se pak odráží v programových i strategických dokumentech a v realizaci jejich opatření. To se projevuje stagnací, resp. poklesem řady ukazatelů charakterizujících úroveň odvětví cestovního ruchu.

Rovněž na úrovni krajů, které se více či méně hlásí k cestovnímu ruchu jako k jedné ze svých priorit, neodpovídá tomuto často organizační, personální či odborné zajištění. Zejména se zrušením okresních úřadů nedošlo k patřičnému posílení cestovního ruchu na krajských, ale ani na municipálních institucích.

Úlohy veřejné správy na jednotlivých úrovních územní správy:

15.1 Stát

Stát ze zákona zodpovídá za strategii regionálního rozvoje. Ta by měla řešit celkový pohled státu na regionální rozvoj, včetně cestovního ruchu a jeho podpory. Řízením cestovního ruchu je podle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb., v platném znění, pověřeno **Ministerstvo pro místní rozvoj ČR**, které je zřizovatelem státní příspěvkové organizace **CzechTourism**. V oblasti cestovního ruchu v souvislosti s jeho silným multiplikačním charakterem spolupracuje s dalšími ministerstvy a orgány státní správy a jimi zřízenými organizacemi. Pro koordinaci jejich činností byla zřízena **Meziresortní koordinační komise pro cestovní ruch**, která se zabývá problematikou cestovního ruchu s průřezovým charakterem. Státní politika v oblasti cestovního ruchu je zaměřena na podporu rozvoje regionů a s tím souvisejícími oblastmi (legislativa ČR i EU, Koncepce státní politiky ČR, statistika cestovního ruchu, Národní rozvojový plán, Státní program podpory cestovního ruchu, metodika vzdělávání v cestovním ruchu s vazbou na ESF).

Hlavní činností agentury CzechTourism je prezentace a propagace České republiky v zahraničí, prezentace regionů na veletrzích, výstavách a workshopech. Dále pak garance jednotné metodiky informačních systémů v cestovním ruchu.

15.2 Kraje

Povinností a zodpovědností krajů je ze zákona realizace rozvoje kraje. Pořizují proto programy rozvoje krajů, zahrnující i oblast rozvoje cestovního ruchu územně plánovací dokumentaci a územně analytické podklady, v rámci kterých je rovněž problematika rekreace řešena. Kraj by měl zastřešit marketing cestovního ruchu i statistiku v rámci svého regionu. Garance rozvoje cestovního ruchu na území kraje vyplývá ze zákona a souvisí s odpovědností za územní rozvoj celého kraje, včetně podpory soukromého podnikání.

15.3 Sdružení obcí

Podle zákona o obcích může nabývat mnoha podob a zákon jim neukládá žádné povinnosti. Může se jednat o svazky obcí, sdružení s právní subjektivitou i bez právní subjektivity, mohou to být i agentury, které působí podnikatelským způsobem. Sdružení mohou podporovat konkrétní produkty cestovního ruchu, které vytváří na jejich území podnikatelské subjekty. Měly by být garantem činnosti a propojenosti turistických informačních center, rozvoje služeb v cestovním ruchu, sběru informací, prezentace mikroregionů, včetně marketingu. Právě na této úrovni by měla být stěžejní spolupráce veřejnoprávních subjektů s podnikatelskými subjekty.

15.4 Obec

Jedním ze základních poslání obce je zodpovědnost za celkový rozvoj obce. S tím souvisí i územní příprava v celé šíři od pořízení příslušné územně plánovací dokumentace, přes realizační záměry až po různé strategické nebo rozvojové plány obce. V návaznosti na to je dána povinnost obce realizovat na svém území vybudování infrastruktury, včetně turistické, podporovat investice, ať už vlastní nebo dalších subjektů, které řeší konkrétní problémy cestovního ruchu. V případě, že nemá na svém území turistické informační

centrum, měla by usilovat o svoji propagaci v nejbližším existujícím centru a zveřejnit turistické informace pomocí webových stránek.

15.5 Partnerství

Jako klíčový princip (nástroj) řízení cestovního ruchu v regionech (destinacích) lze jednoznačně označit fungující **partnerství soukromého, veřejnoprávního a neziskového sektoru s občany regionu**. V destinaci je velmi důležitá spolupráce všech zainteresovaných právnických i fyzických osob s místní veřejnou správou. Ta reprezentuje v obci či regionu celou komunitu a musí tudíž usilovat o trvalé hledání a řešení společných problémů, dosažení společných cílů. Partnerství sdružuje a znásobuje energii a vkládané prostředky zúčastněných subjektů (místních obyvatel, správy, podnikatelů, neziskových organizací atd.), na něm je závislá kvalita výsledného produktu. Je to vlastně systém práce, který přináší velké možnosti a nutí nás preventivně čelit potenciálním problémům. Z pohledu návštěvníků jsou služby cestovního ruchu podnikatelskými subjekty i subjekty veřejné správy komplementární a navzájem se do jisté míry podmiňující. V případě, že v této síti některá služba funguje špatně nebo vůbec, pak to má pochopitelně dopady na další provozovatele služeb cestovního ruchu a v konečném důsledku na rozvoj cestovního ruchu v celé destinaci.

Dlouhodobě eliminovat tato negativa může jedině kvalitní systém řízení cestovního ruchu na všech rozhodovacích úrovních, který v sobě obsahuje vnitřní provázanost, jasně vymezené kompetence a odpovědnosti na jednotlivých úrovních územně - správních celků a vycházející z legislativních norem.

Základnou cestovního ruchu je území, které disponuje základními podmínkami pro jeho rozvoj – přírodními, kulturními, infrastrukturou CR, systémem služeb pro CR. Území vhodné pro cestovní ruch je označované jako turistický region či destinace.

Destinace znamená cílové místo, které může označovat turistickou lokalitu, region, stát, skupinu zemí a dokonce kontinent. Na atraktivitu v cílovém místě se nabalují služby jako je ubytování, stravování, doprava, průvodcovské služby atd., které společně vytvářejí produkt destinace. Atraktivita má často unikátní povahu danou přírodním prostředím,

kulturními památkami nebo se jedná o aktivity, jakými jsou nejrůznější sportovní a kulturní akce.

Jednotlivé subjekty si pak v rámci platformy partnerství nekonkurují, ale spoluvytvářejí ucelenou nabídku svého regionu, která je dobře uplatnitelná na trhu cestovního ruchu. Při účinné kooperaci vznikají synergické efekty, dochází k efektivnějšímu využívání prostředků, implementaci inovací, zavádění nových metod řízení a tím lze lépe čelit narůstající konkurenci i dopadům na životní prostředí.

V moderním strategickém řízení cestovního ruchu vyspělých států je již řadu let úspěšně uplatňován systém řízení nazývaný destinační management. Tento inovativní nástroj řízení je na jedné straně zmiňován snad ve všech krajských, resp. regionálních programech rozvoje cestovního ruchu v ČR jako základ pro fungování regionálního cestovního ruchu, není však definována přesně jeho činnost, ani financování.

16 Závěr

Cestovní ruch, jakožto průřezové odvětví, zahrnuje široké spektrum ekonomických i mimoekonomických aktivit. Neprofitují z něj pouze ubytovací zařízení či cestovní kanceláře (přímo), ale ve své podstatě celý region, počínaje sportovními zařízeními, bankami či směnárnami a maloobchodními síti potravin konče.

Cestovní ruch přispívá významně i k rozvoji infrastruktury, která nejenže slouží ve většině případů místnímu obyvatelstvu (obchody, parky, sportoviště, kulturní zařízení atd.). Následně ale také znovu přispívá k dalšímu rozvoji CR v regionu. Regionální politika by měla rozvoj cestovního ruchu sledovat a směřovat jej tak, aby se nestal obtíží, ale naopak přínosem pro obyvatele regionu. Domácí obyvatelstvo (nejen lidé pracující ve službách cestovního ruchu) by se pak k hostům regionu (zahraničním i domácím) mělo chovat jako příkladný hostitel s patřičnou dávkou pohostinnosti, vlídnosti a porozumění s vědomím toho, že rozvoj turismu je přínosem pro regionální i pro národní hospodářství.

Cílem tohoto dokumentu je za pomoci deskripce politiky cestovního ruchu v České republice a sumarizace klíčových bodů cestovního ruchu z politických dokumentů na národní a regionální úrovni vytvořit podporný materiál, který povede ke zvýšení atraktivnosti investice do rozvoje služeb v cestovním ruchu a to i pro soukromé kapitálové investory, kteří jsou základním předpokladem pro zvyšování konkurenceschopnosti dotčených oblastí s dopadem na ekonomický rozvoj daného území.

Přestože je cestovní ruch považován za dynamicky se rozvíjející ekonomické odvětví s významnými dopady na tvorbu pracovních míst, naráží rozvoj cestovního ruchu v regionech na tyto bariéry:

- nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu a nerozvinutých služeb;
- nedostatek potřebných odborníků pro řízení podnikatelských subjektů v CR (ubytovací, informační, marketingové subjekty);
- absence marketingových koncepcí rozvoje ČR jako evropské destinace;
- nízká úroveň partnerství mezi NNO, podnikatelskými subjekty, obcemi, kraji a státem;
- omezené finanční prostředky pro rozvoj podnikání;
- nedostatek nosných projektů vedoucích k tvorbě produktů CR;
- nedostatek finančních prostředků na údržbu a obnovu kulturního dědictví;

- nízká technická úroveň a vybavenost zařízení koupališť na vodních tocích a nádržích, včetně uměle vybudovaných koupališť (bazény), ale i vybavení turistických tras, lyžařských a běžeckých tratí, cyklotras a cyklostezek (odpočívadla, hygienická zařízení apod.);
- výrazné vnitroregionální rozdíly v úrovni vybavenosti a v návštěvnosti;
- nedostatečná schopnost subjektů na trhu cestovního ruchu reagovat na trendy probíhající jak na straně poptávky, tak na straně konkurenční nabídky (nabídka atraktivit cestovního ruchu, nabídka produktů, marketingová komunikace atd.).

Závěrem je třeba říci, že růst a rozvoj cestovního ruchu v celé České republice musí vycházet především ze strany soukromého sektoru za vhodné podpory ze strany státu, krajů a obcí.

17 Referenční seznam

Česká centrála cestovního ruchu. (2003). Strategie propagace České republiky 2004 – 2010. Praha: Autor.

Komise evropských společenství. (2005). Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost. Brusel: Autor.

Ministerstvo dopravy. (2004). Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy. Praha: Autor.

Ministerstvo pro místní rozvoj. (2006). Národní rozvojový plán. Praha: Autor.

Ministerstvo pro místní rozvoj. (2006). Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007-2013. Praha: Autor.

Ministerstvo pro místní rozvoj. (2007). Integrovaný operační program. Praha: Autor.

Ministerstvo pro místní rozvoj. (2007). Regionální operační program. Praha: Autor.

Rada vlády pro udržitelný rozvoj. (2004). Strategie udržitelného rozvoje. Praha: Autor.

Vláda České republiky. (2005). Strategie hospodářského růstu. Praha: Autor.

Zdroj: BusinessInfo.cz

Tato skripta jsou spolufinancována
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky